

Sreda, 3. jul 2002.
Svedok Mustafa Draga (Mustafa Draga)
Svedok Hani Hodža (Hani Hoxha)
Svedok Alji Đogaj (Ali Gjogaj)
Otvorena sednica
Optuženi je pristupio Sudu
Početak u 9.03 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Imam pitanje...

SUDIJA MEJ: Da, izvolite, dok čekamo svedoka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Želim da dobijem odgovor na moje pitanje zašto ja juče dobijam izjavu svedoka koji je planiran za sutra. Koliko mi je poznato, u svim predmetima ovde, izjave svedoka se dostavljaju mesec dana ranije, samo se u mom slučaju konstantno krše pravila, pa čak i odluke koje vi sami donosite. A kod svedokinje Sandre Mičel (Sandra Mitchell) je to zaista drastično. Sekretar suda to može da vam potvrdi da je dobijena juče. Drugo, juče sam vas upozorio da ste 17. aprila, kad ste ograničili moje vreme unakrsnog ispitivanja na jedan sat, odredili drugoj strani da daje uvodne informacije pet minuta. U međuvremenu se to promenilo tako da druga strana ima praktično neograničeno vreme, a meni ste skratili na 45 minuta. I da se odmah razumemo...

SUDIJA MEJ: Ne, nemojte. Mi smo se već bavili svim tim pitanjima. Da se osvrnem na prvu stvar koju ste rekli, u vezi sa izjavom svedoka. Izgleda da imamo problem sa transkriptom. Šta se dešava sa transkriptom? Da li je sad sve u redu sa transkriptom? Da,

optuženi je pokrenuo dva pitanja i to nije prvi put. Prvo pitanje koje je pokrenuo je to da je njemu vreme ograničeno na 45 minuta, a Tužilaštvo koristi više od pet minuta koje mu je određeno. To je nešto šta mi već imamo u vidu, ali pet minuta nije bilo obavezno određeno vreme. Ponekad je potrebno da se svedočenje svedoka rezimira u malo dužoj formi i tada je jedina mogućnost da se čuje nešto o tim užasnim događajima. Razlog zašto ograničavamo vaše vreme, kao što sam već često dosada objašnjavao, je to što vi traćite vreme i Sud mora da se zaštiti od zloupotrebe što se tiče traćenja vremena. Sada se osvrćem na vašu sledeću tačku. Sud ima ovlašćenje da skрати vreme koje je dozvoljeno za izjave svedoka. U slučaju svedoka kog ste vi spomenuli, Sandru Mičel, njena izjava, kako je nama rečeno, je vama dostavljena 27. juna i to je vrlo kratak rok. Međutim, mi smo obezbedili da ovaj svedok ne svedoči sve do sutra, tako da ćete da imate dovoljno vremena da se pripremite za to svedočenje. Jedina svrha pravila je da vi imate dovoljno vremena da se pripremite pre nego što svedok svedoči. Mi ćemo to uvek da imamo u vidu kada razmatramo ove odluke. U redu. Molim da se uvede naredni svedok. Gospodine Miloševiću, mi moramo da nastavimo. Nemamo mnogo vremena i ne možemo da trošimo vreme na to što ćemo da slušamo argumente koje ste već izneli i o kojima je već doneta odluka. Čućemo šta imate da kažete kada za to dođe vreme i kada se budemo bavili administrativnim pitanjima, ali u vremenu koje je određeno za saslušavanje svedoka, bavićemo se svedočenjem svedoka. Izvolite.

TUŽILAC RAJNEFELD: Hvala, časnii Sude. Tužilaštvo poziva Mustafu Dragu (Mustafa Draga). Dok se svedok uvodi u sudnicu, iskoristio bih vreme, ako mogu da pomognem Sudu da vam kažem da pogledate kosovski atlas broj 2, strana 5, između brojeva 30 i 40 vidite jedan kvadrat sa desne strane i to je selo Lećina (Leqine). To se nalazi u desnom delu tog kvadrata između brojeva 30 i 40. To je, otprilike, dva santimetra severno od Izbice (Izbice) na karti. O tome ćemo da govorimo.

SUDIJA MEJ: Molim da svedok pročita svečanu izjavu.

SVEDOK DRAGA: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, celu istinu i ništa osim istine.

SUDIJA MEJ: Izvolite, sedite.

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC RAJNEFELD

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Hvala vam, gospodine Draga. Koliko sam shvatio vi imate 64 godine i vi ste kosovski Albanac, musliman iz sela Lećina, opština Srbica (Skenderaj). Da li je to tačno?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: I vi ste oženjeni i imate desetoro dece, osam sinova i dve ćerke.

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Da li je to tačno da su u martu 1999. godine četiri sina i jedna ćerka živeli u istoj kući zajedno sa vama i sa vašom suprugom?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Gospodine Draga, da li ste vi dali izjave istražiteljima Međunarodnog suda 11. i 13. novembra 1999. godine?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: I otprilike pre mesec dana, da li ste imali priliku da ponovo pročitate te izjave ili da vam se te izjave pročitaju na vašem jeziku, a onda ste se pojavili pred službenikom ovog Suda i dali svečanu izjavu da su te izjave tačne po vašem znanju i sećanju? Da li ste to uradili 8. marta 2002. godine?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC RAJNEFELD: Časni Sude, sada želim da predam izjave ovog svedoka u skladu sa Pravilom 92bis i da se one uvedu u spis kao dokazni predmeti, a dok se to radi želim da iskoristim vreme da pročitam sažetak svedočenja ovog svedoka.

SUDIJA MEJ: Imate pet minuta.

sekretar: To je dokazni predmet Tužilaštva 237 i 237(A) za redigovanu verziju.

TUŽILAC RAJNEFELD: Časni Sude, čuli ste da je u martu 1999. godine svedok živeo u selu Lećina, a u julu 1998. godine on u svojoj izjavi govori o tome da je srpska policija ušla u kraj kod njegovog sela i uspostavila kontrolne punktove. Rekao je da su sela u njegovom kraju povremeno granatirana i da su neki ljudi ubijeni. Sela Padalište (Padalishte) i Čitak su delimično spaljena 1998. godine. Svedok i njegova supruga su napustili selo Lećine i ostali u Mitrovici (Mitrovica) tri meseca, dok su njegovi sinovi i ćerke otišli u Crnu Goru. U izjavi ćete da nađete da su se svi vratili u Lećinu u oktobru 1998. godine kada je stigao OEBS (OSCE, Organization for Security and Cooperation in Europe). U svojoj izjavi on opisuje da su 25. marta 1999. godine Lećina i druga sela u tom kraju bili granatirani iz pravca Belice i Padališta. Granatiranje se nastavilo sledećeg dana i video je da se srpske snage približavaju i video je kako pale kuće. Kao posledica toga, on i njegova porodica su bili poslednji koji su napustili Izbicu I koja se smatrala sigurnim mestom. Otišli su 26. marta. Onda su boravili u jednom polju, o čemu ste već čuli od drugih svedoka, ispred Izbice, zajedno sa svojom porodicom, a isto tako procenjuju da je bilo nekoliko hiljada drugih izbeglica na ovom velikom polju. 27. marta primetio je da su sela oko Izbice gorela i spominje sela Broja, Vojnik, Bložina, Donja Klina (Kline e Poshteme), Jošanica (Jashanice) i Ozrim (Uzdrim). Takođe kaže da su mlađi muškarci koji su bili među izbeglicama otišli da se sakriju u šumu. Ujutro, 28. marta 1999. godine video je srpske snage kako dolaze prema Izbici i opkoljavaju selo. Procenjuje da je tu bilo oko 300 ili više vojnika. Opisao je njihove uniforme

i činjenicu da je na rukavima uniformi pisalo "policija". I on opisuje u svojoj izjavi šta su oni nosili na sebi. Kada su stigle te snage, izdvojili su muškarce od žena, a ostavili su dečake ispod 13 godina sa njihovim majkama. Vojnici su tražili novac od ljudi i video je da mnogi ljudi daju novac. Zbog toga što nije imao novca, jedan vojnik ga je udario, a takođe su ih i usmeno vređali. Onda opisuje kako je jedan od policajaca postrojio muškarce, podelio ih u dve grupe i naredio im da idu u istočnom i zapadnom pravcu prema šumi. Opisao je policajca koji je bio glavni. U njegovoj grupi je bilo oko 70 muškaraca i imenovao je 16 koje je poznavao iz Lećine (Leqine). Nakon što su pešačili oko 500 metara, muškarcima je naređeno da stanu i da se okrenu. Video je oko 30 policajaca blizu njih. Onda u izjavi kaže da je policija počela odmah da puca nakon što su se muškarci okrenuli. Svedok je pao na zemlju kada je počela pucnjava i još jedan muškarac koga on imenuje, takođe sa prezime-
nom Draga, je pao preko njega. Čovek koji je pao preko njega je bio ranjen. Meci su padali svuda oko svedoka i čuo je krike bola onih koji su bili pogođeni. Svedoka nije pogodio nijedan metak i nije bio ranjen. Ostao je potpuno miran ispod tog drugog čoveka sve dok pucnjava nije prestala. Opisuje neprekidnu automatsku paljbu koja je trajala nekoliko minuta. Oko 20 do 30 minuta je bio tih, tokom kog perioda je čuo paljbu iz daljine. Onda je video da je policija zapalila kuće u Izbici. Kad je mislio da je sigurno, otputao je u obližnju šumu gde je sreo neke druge preživjele. Naredna dva dana su ostali u šumi. Opisuje u svojoj izjavi ono šta se posle desilo. U utorak, 30. marta otišli su u druga sela, sahranili su mrtve. Našli su tela četiri osobe koje su ubijene u traktoru na polju. Među njima je bila i jedna paralizovana žena, Zoje Osmani (Zoje Osmani) koja je bila spaljena u jednoj prikolici. Možda ćete da se priselite da je neka od svedokinja pre nekoliko meseci govorila o ovom incidentu. Jedan komandant OVK (UCK, Ushtria Clirimtare e Kosoves) koji je bio prisutan 30. i 31. marta je napravio detaljan spisak tela, a svedok je takođe čuo da su neka druga tela takođe posle toga sahranjena na istom mestu, ali to nije video. Onda opisuje kako je bio šest nedelja u šumi sa stotinama ostalih ljudi, sve dok NATO nije stigao na Kosovo. Onda u izjavi kaže da se na kraju vratio u Izbicu na tri,

četiri dana i vratio se u Lećinu gde je video da mu je kuća spaljena, da su mu krave otišle, da mu je traktor oštećen. To je kratak rezime događaja. Naravno, za pet minuta ne mogu da dam pravu sliku njegove izjave, ali to je samo jedan opšti pregled. To su sva pitanja koja imam za ovog svedoka.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, izvolite.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Draga, kada su vas izdvajali, vi ste bili u grupi sa građanima iz velikog broja sela oko Izbice, tako sam razumeo vašu izjavu. Je li to tačno?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Da. Podelili su nas i postrojili. Tako su nas držali. Vređali su nas, tražili su novac. Tukli su nas. Podelili su nas u dve grupe. Jednu su odveli na zapad, drugu na istok. Ja sam bio u grupi koja je išla na istok.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Koliko je bilo građana na toj livadi, gde su vas, kažete, opkolili, vređali i tako dalje? Koliko je građana tu bilo?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: 27. marta bilo je oko 15.000, 16.000. Neki su otišli u Duš (Dush) i onda nas je ostalo oko 5.000, 6.000.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Bilo je oko 15.000, 16.000 ljudi toga dana kada su vas streljali, je li tako?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Ne. Kada su nas streljali, bilo nas je oko 5.000, 6.000. 27. su mnogi otišli i otišli su u selo Duš.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kad su vas streljali, bilo je 5.000, 6.000. Kažete da su odvojili muškarce i odveli na streljanje. Da li to znači da su svi ostali bili žene i deca?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Ostatak su bili žene i deca. Njih su poslali u pravcu Turićevca (Turiqeve) i Vojnika.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Znači od vas 5.000, 6.000 samo je vas 150, otprilike, koliko su vas, kažete, izdvojili, bili muškarci. Je l' to tvrdite?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Da, bilo ih je više, ali oni koji su ubijeni, njih je bilo 144.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, koliko ste vi bili udaljeni kada su vas streljali, od ove grupe od 5.000 ljudi? Kažete da ste otišli nekoliko stotina metara od njih prema šumi.

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Izvinjavam se. Prvo su odveli žene i decu, a onda su nas podelili u dve grupe i poslali jednu grupu na istok, a drugu na zapad. Žene su bile odvedene oko 500, 600 metara dalje od nas kada su nas streljali. One su pešačile.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači ono su prvo odveli žene i decu, tako da na livadi onda nije bio niko kad su vas streljali, je l' tako?

SUDIJA MEJ: Šta znači to pitanje? Čini mi se da je to sasvim besmislen komentar. Naravno da su bili ljudi tu kada je došlo do streljanja. Da li vi dovodite u pitanje to da je došlo do streljanja? Da li vi osporavate svedočenje svedoka o streljanju?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Imali ste ovde pre njega Miljazima Tačija (Milazim Thaci) koji je objašnjavao... Koji je takođe streljan, pa je i njega spasio Bog kao i gospodina Dragu, koji je streljan iz teškog mitraljeza sa daljine od osam metara i čiji ste dokazni predmet, fotografije košulje sa rupama, a on ostao nepovređen, primili. Pa naravno da dovodim u pitanje. Kao što i ovo dovodim u pitanje, jer je priča potpuno nekonzistentna...

SUDIJA MEJ: Da li vi tvrdite da svedok ne govori istinu o tome? Da li to tvrdite?

SVEDOK DRAGA: Izvinjavam se, ali Sud pokušava da sazna istinu, a optuženi je trebao da bude među nama i da vidi kako

su ljude streljali, kako su vršili pokolj nad njima i kako su sela spaljena.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Vi ste, znači, preživeli zato što vas je sačuvao Bog, je l' tako? Promašili su vas... Iz ove vaše izjave, sa nekoliko metara daljine su vas streljali mitraljezom. Je l' to tvrdite?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Mene je spasio Bog da dođem ovde i da svedočim o istini. Samo me je Bog spasio od srpske policije, zato što su pucali u mene. Vršili su pokolj naroda, palili su, ubijali ljude.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste opisali u izjavi da su vas izdvojili iz te velike grupe naroda i odveli nekoliko stotina metara prema šumi. Sada kažete da su prethodno tu grupu naroda iz koje su vas izdvojili odveli negde, a onda vas odveli prema šumi. Šta je tačno? Jedno ili drugo?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Izvinjavam se, vi pokušavate da me isprovocirate. Prvo su razdvojili žene i poslali ih u Turićevac. Onda su muškarce postrojili na putu i vređali su nas. Onda su rekli u kakvom smo odnosu sa Tačijem (Hashim Thaci). Onda su nas podelili u dve grupe i poslali su jednu grupu na zapad, a drugu na istok. Ja sam bio u grupi koju su poslali na istok, a Milazim je bio u grupi koju su poslali na zapad. Ovo su sve samo vaše provokacije. A što se tiče toga, ja sam to rekao u svojoj izjavi i sve je to tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa dobro, da preciziramo: u izjavi niste pomenuli da su ceo taj narod prvo odveli, a sad tvrdite da su taj narod odveli negde pre nego što su vas streljali i to na jedno 500, 600 metara su ga odveli. To ipak znači da su to oni morali da vide, to kad vas streljaju, njih 5.000, 6.000, je l' tako ili nije?

TUŽILAC RAJNEFELD: Časni Sude.

SUDIJA MEJ: Svedok treba da ima mogućnost da odgovori na ovu tvrdnju. Samo trenutak, gospodine Draga. Da li znate da li svedok može da pročita svoju izjavu?

TUŽILAC RAJNEFELD: Ja mislim da može. Ne znam da li je poneo naočare ili ne, ali koliko se sećam, može. Što se tiče ove poslednje tvrdnje optuženog, ako mogu da vas pozovem da okrenete stranu 4 engleske verzije usvojene izjave. Drugi pasus konkretno kaže: "Žene i decu su odvojili dalje od nas, a onda su im rekli da krenu da pešače u pravcu Turičevca". U stvari, optuženi onda govori svedoku nešto što nije tačno, zato što ono šta je rekao nije tako u njegovom rezimeu.

SUDIJA MEJ: Da, on kaže: "Ova grupa je otišla na istok, a ova druga grupa je otišla na zapad. Grupa u kojoj sam ja bio", dajte da prođemo kroz to. Kaže se pravac, onda je tu opis policajaca, dalje se tu nalaze imena ljudi koji su bili u njegovoj grupi i onda kaže: "Mi smo pešačili, procenjujem negde oko 500 metara, ne više, uzbrdo prema istočnoj strani doline. Policajci su vikali na nas da se okrenemo. Mi smo se okrenuli". I to je to.

TUŽILAC RAJNEFELD: Da, to je poenta, časni Sude. Ja sam pokušavao samo to i da kažem da svedok nije rekao u svojoj izjavi ono šta je optuženi rekao i nije pravedno da se nešto tako tvrdi. Možda bismo mogli da damo svedoku na albanskom jeziku kopiju, a ja ću onda da pokušam da kažem šta nije tačno.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, ne smete da dovodite u zabludu svedoka time što mu govorite stvari koje nisu tačne. To nije pravedno prema svedoku, a nije u redu da dovodite u zabludu Sud na takav način, a sada molim da se svedoku da njegova izjava.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja hoću da utvrdim, gospodine Mej (May), koliko su daleko od njih bili svi ti ljudi koji su bili u grupi.

SVEDOK DRAGA: Pročitaću to.

SUDIJA MEJ: Ne morate to sad da čitate. Gospodine Miloševiću, vi možete da postavite to pitanje. To je sasvim normalno i fer pitanje, ali ono šta ne smete da radite je da ne smete da iskrivljujete ono šta stoji u izjavi svedoka. Gospodine Draga, pitanje upućeno vama je sledeće: kada je došlo do streljanja, koliko daleko se nalazila glavna grupa?

SVEDOK DRAGA: Oni su bili nekih 500 metara daleko. Oni su hodali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A vi ste išli, kako sam sada razumeo, kad je ponovo čitan taj deo vaše izjave, uzbrdo od njih, je l' tako?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Mi smo išli uzbrdo prema mestu na kome su nas streljali, ali ovo je opet provokativno pitanje, jer ovo su sve istiniti događaji. Ovo nije lažno svedočenje.

SUDIJA MEJ: Gospodine Draga, morate da se strpите. Optuženi ima pravo da vam postavlja pitanja kako bi ustanovio istinu i razjasnio događaje iz vaše izjave. Prema tome, molim vas da budete strpljivi i da strpljivo odgovarate na pitanja. Ako pitanja ne budu fer, kao što ste videli, mi ćemo da ga zaustavimo.

SVEDOK DRAGA: Oprostite, ja se izvinjavam, to se i na vas odnosi, jer smo imali priličnih...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Da li to znači da je ta grupa bila 500 metara daleko od vas? Da li to znači da je ta grupa bila očevidac tog vašeg streljanja i da su oni vas, u stvari, streljali na 500 metara, na uzbrdici, od grupe od 5.000, 6.000 ljudi, je l' tako? Da li je to vaša izjava?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Ti ljudi su hodali prema selu Turićevac i prema Klini (Kline). Ja ne znam da li su to oni mogli da

vide ili da čuju ili ne. Dok su hodali, njih su pratili i oni su odlazili dalje od tog mesta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, to razumem, ali pretpostavljam da na 500 metara daljine se vrlo jasno čuje pucnjava koju ste opisali. Prema tome, kad se puca, da li pretpostavljate da to skreće pažnju i da sa 500 metara, vi stojite na brdu i tamo vas streljaju, se to vidi.

SUDIJA MEJ: Već je na to odgovorio. Rekao je da ne zna da li su to ljudi mogli da vide ili čuju ili ne.

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Oprostite, čekajte. Policajci nisu bili više od pet ili šest metara udaljeni od nas. Ne 500 metara. Oni su svi bili s naše desne strane.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, gospodine Draga, da... Jasna mi je ova tema. Da li biste mogli da mi kažete da li vam je poznato upravo u tom vašem kraju, dakle, o vašem kraju govorim, da su od 24. marta do 29. marta vođene velike borbe između naše vojske i policije i UČK? Da li vam je to poznato?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Koliko ja znam, OVK se uopšte nije borila, jer se nije mogla boriti. Nije imala oružje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle vi tvrdite da UČK nije imala oružje i da se zato nije ni borila?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Pa imali su nešto oružja, nekakve prastare puške, ali nisu imali tešku opremu, tenkove i druge puške.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, da li vam je poznato da je u vašem kraju bilo oko 2.500 pripadnika UČK i da su svi bili naoružani? Da li vam je to poznato?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Ne znam da ih je bilo 2.500. Ja ih nisam mnogo video, jer nisam bio kod kuće.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A recite mi koliko ste ih vi videli, jer niste videli 2.500, a koliko ste ih videli?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Video sam ih desetak. Mene to, naime, nije uopšte interesovalo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, vi kasnije, koliko razumem i iz izjave Miljazima Tačija i iz drugih događaja govorite o tome da je bila organizovana sahrana. Mi smo ustanovili da je tu sahranu organizovala UČK. Je li to tačno ili nije?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Bilo je više civila. Nije bilo mnogo pripadnika UČK na sprovodu. Sadik Džemali (Sadik Xhemalli) je bio prvi koji je to organizovao i on je organizovao popisivanje imena. Tamo je bilo veoma, veoma malo pripadnika UČK toga dana na sprovodu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je taj Sadik Džemali, komandant UČK, bio tu?

SUDIJA MEJ: To implicira da je svedok znao da je on bio komandant OVK. Stanite. Recite prvo, da li je on bio komandant OVK?

SVEDOK DRAGA: Sadik Džemali nije bio komandant UČK. On je jednostavno tog dana samo organizovao sprovod u Izbici. Ja ne znam da li je on bio komandant ili ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle ne znate da li je bio komandant.

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. A da li je to tačno da su neki mladići iz vašeg sela bili pripadnici UČK?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Bilo ih je, ali koliko, to ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, recite mi da li su u vašem selu živeli i Srbi?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Da. Živeli su.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A kakvi su bili vaši odnosi sa Srbima?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Pa nisu bili loši u izvesnom smislu. Prosečni. Međutim, kasnije su se oni sasvim poremetili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi navodite u izjavi da je u leto, u julu mesecu 1998. godine na to područje došla srpska policija, je l' tako?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Da, 1998. godine srpska policija je došla. Mene su odveli u policijsku stanicu i nekoliko puta me pretukli.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A recite mi, molim vas, gde to stoji u vašoj izjavi? To nisam našao. Možda neko može da mi pomogne, kad kažete da ste i 1998. godine vođeni u policiju i da ste pretučeni.

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Da, 1998. godine su nas odveli, jer 1999. godine smo pobjegli.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi kažete na početku izjave u poslednjem pasusu: "U leto 1998. godine, jula meseca, na to područje je došla srpska policija koja je uspostavila kontrolne punktove. Stvari su postale napete" i tako dalje "granatirali sela. Mnogi ljudi radi bezbednosti napustili selo. Neki otišli u Crnu Goru, drugi za Kosovsku Mitrovicu. Mi smo našu kuću napustili i bili smo van nje skoro tri meseca. Otišli smo u Kosovsku Mitrovicu i tamo smo boravili, dok su naši sinovi i ćerka otišli u Crnu Goru". Dakle nigde ne pominjete da su vas 1998. godine vodili u policiju, tukli i tako dalje. Zašto tako jednu važnu stvar niste pomenili?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Nisam to spomenuo. To je bilo pre 1998. godine kad su me odveli. Ne u 1998. godini.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro. Znači kad pre 1998. godine?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Ne znam datum. Odveli su me iz mog dvorišta. Nisu mi čak dozvolili ni da se obučem i tri dana su me držali tamo...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ako je pre...

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: 1997. godine...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: 1997. godine...

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: 1997. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A u koje vreme 1997. godine?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: U zimu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je li to znači krajem 1997. godine ili početkom 1997. godine?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Mora da je to bio kraj 1997. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A zašto su vas vodili u policiju.

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Odveli su nas, jer uvek posle 1991. godine više nikada nije bilo mira. Uvek je bilo problema, uvek su nas tukli.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači od 1991. godine su vas tukli?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Vi to sve veoma dobro znate. Ne znam zašto to uopšte pitate?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, da li znate da mi kažete tada, 1998. godine u julu, kad kažete da je policija uspostavila kontrolne punktove, šta se pre toga desilo pa da je došla policija? Šta se desilo na vašem području da je onda došla policija i uspostavila punktove?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Ništa se nije desilo. Ono šta se desilo su vaša naređenja i kao što to ceo svet može da vidi, nedužni ljudi koji nisu mogli da se brane...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, je l' to znači da vi ništa ne znate o... Upravo o vašem kraju, znači ništa ne znate o ubistvima, o kidnapovanjima, o zločinima koje je vršila UČK u to vreme kada je policija uspostavila kontrolne punktove? Ili nešto znate o tome?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Ne znam ništa. Ja sam bio u Mitrovici, bio sam u brdima. Ne znam šta se dešavalo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa pre nego što su uspostavili policajci kontrolne punktove, znači pre jula 1998. godine, kad kažete da su uspostavljeni kontrolni punktovi, posle čega ste otišli iz sela, znači da li znate šta se dešavalo pre toga, dok ste bili u selu?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Ništa se nije dešavalo. Mi se nismo usuđivali da odlazimo do kontrolnih punktova. Poslednjih 10 godina stalno smo imali probleme. Ne znam zašto uopšte postavljate takva pitanja? Vi vrlo dobro znate šta se dogodilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. A da li vam je poznato, odnosno da li je to tačno da je upravo u tom periodu, marta meseca, u vašem kraju bila ova takozvana 145. brigada UČK? Da li ste čuli za to?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Ja ne znam gde su oni bili stacionirani. Ja ne znam ništa ni o kakvoj brigadi sa takvim brojem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, da li znate o nekoj brigadi bez broja ili sa nekim drugim brojem?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Rekao sam da me to nije interesovalo, ko su oni bili, gde su oni bili. Mene to nije zanimalo. Mene je zanimala samo moja porodica. Želeo sam samo da sačuvam svoju porodicu i da budem s njom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je razlog za postavljanje kontrolnih punktova bilo prisustvo UČK u vašem kraju?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Ne znam. Ja mislim da vi to, verovatno, znate bolje od mene.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Vi u vašoj izjavi navodite da su na dan 25. marta, pre početka bombardovanja NATO, Srbi počeli da granatiraju selo Lečina. Je l' to tačno?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Kad je započelo bombardovanje NATO, oni su ušli. Ja mislim da je to bilo 26. ili 25. marta, 25. su krenuli, a 26. marta su sve spalili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, vi kažete: "Na dan 25. marta", to vam je ovde na strani koja se završava sa brojem 36, vrlo je dug broj, "1999. godine, dan pre nego što je NATO započeo bombardovanje Srba"... Znači 25. marta, dan pre nego što je... Da li je vama poznato da je bombardovanje započeto 24. marta?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Znam.

SUDIJA MEJ: Na engleskom piše sledeće: "25. marta, dan nakon što je NATO započeo bombardovanje". Prema tome, na engleskom se to čini da je ispravno, ako je to taj datum.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, gospodine Mej. Na srpskom piše ovako, pa sam zato cirirao, ali ako i to mislite da je netačno, onda uzmite pa neka vam provere još jednom srpsku verziju, ali da ostavimo sada to po strani... Kažete: "Započeo bombardovanje Srba". Je l' NATO bombardovao samo Srbe na Kosovu ili je bombardovao Kosovo i celu Jugoslaviju?

SUDIJA MEJ: To nije pitanje za ovog svedoka. Gospodine Draga, da li je bilo bombardovanja u vašem kraju? Da li je NATO tamo bombardovao?

SVEDOK DRAGA: Toga nije bilo, nikakvog NATO bombardovanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Mej, ako svedok kaže da je NATO započeo bombardovanje Srba pa ga ja pitam u vezi s tim da li je NATO bombardovao samo Srbe ili je bombardovao Kosovo ili Jugoslaviju, onda pretpostavljam da je to legitimno pitanje.

SUDIJA MEJ: Ne, on je svoj iskaz dao, a on može da da iskaz samo o tome šta je sam čuo i video. A kad je reč o tim opštim, širim pitanjima, to su stvari o kojima ćemo mi morati da odlučujemo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A to znači da i u izjavi govori o stvarima koje nije lično video, a ja se držim njegove izjave, pa sad moram da napravim selekciju šta je u izjavi video, a šta nije video. A odakle vama informacija da su srpske snage granatirale Lećinu? Jeste li vi to videli?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Nisam rekao da su srpske snage granatirale... To su bile srpske vojne snage, a ne NATO...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa ja vas pitam...

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: ... NATO snage nisu bombardovale Albance ili Srbe, nego samo srpske snage.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, jeste videli vi granatiranje sela Lećine?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Oprostite, na čije sad bombardovanje mislite?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa mislim na bilo kakvo granatiranje sela. Da li ste vi videli, pitam vas, granatiranje sela Lećine?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Nije bilo bombardovanja. Ja ne govorim o Klini, ja govorim o našem selu. Tamo je bilo minobacača i granatiranje minobacačima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, jeste li vi videli to šta sad kažete?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: To nije moglo da se vidi. Mi smo to videli zato jer su nam meci padali oko nogu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A kakvi meci su vam padali oko nogu?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Kakvi meci? Oni meci kojima su oni pucali. To su uglavnom bili minobacači, ali bilo je i drugih stvari.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači oko nogu su vam padale granate minobacača, je l' tako?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: To su bili minobacači, a minobacači su pucali na brda gde smo se mi krili. Ja ne znam čemu ta provokativna pitanja?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa ja pokušavam da ustanovim jeste li vi videli granatiranje sela Lećine. Vi kažete da su vam padali projektili oko nogu. I onda tvrdite da su to bili minobacači. Dakle želim da ustanovim da su vam oko nogu padali, dakle, projektili iz minobacača. Je l' to tako ili nije?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: To je tačno. To su bili minobacači ili ručni bacači ili mitraljezi. Pokušali smo da pobegnemo, ali nismo mogli.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A gde ste se vi, u stvari, nalazili? Jeste se vi nalazili u selu ili ste se nalazili u brdima?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Toga dana, 26. marta, granatirali su u 5.00. Granatirali su kuću moga brata. Projektili su pali takođe i u moje dvorište i ja sam onda otišao u brda oko Izbice, a oni su svakog dana granatirali minibacačima iz Broje i Vojnika.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A recite mi šta su svakog dana granatirali, da li vaše selo ili ta brda u koja ste se vi sakrili?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Granatirali su brda i šumu celu nedelju, a onda smo mi izneli tela kod Izbice. Oni su stalno granatirali, sve dok nam nisu dozvolili da idemo po leševe.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Znači videli ste tela kod Izbice. Jesu li to tela koja ste videli kod Izbice, koja su bila rezultat tog streljanja?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: To su bili leševi ljudi koji su bili pogubljeni. Bili su spaljeni. Većini je nedostajalo pola glave. Ne znam od kakve je to bilo paljbe mitraljeske ili nečega.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Ali sad ste ispričali da ste se krili u brdima koja su bila granatirana i da ste onda došli i videli tela kod Izbice i uzeli da skupite leševe, je l' tako?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Govorim o danu sprovođa, jer ja nisam video tada više leševa, budući da sam pokušavao da spasim svoj život.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Čekajte, molim vas, gospodine Draga, maločas ste objasnili i kako ide sled vaših objašnjenja. Molim vas objasnite mi da li sam vas ja dobro razumeo, da je granatirano vaše selo Lečina, da ste iz njega zbog granatiranja, jer su vam projektili padali oko nogu, pobjegli u brda, da ste se tamo krili, da su brda bila granatirana, a da ste tada došli do Izbice i videli tela i počeli da ih skupljate. To je ono šta ste maločas ispričali. Je l' to tako?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Kada sam došao iz Lečine, bilo je granatiranja i pogubljenja. To je bio 28. mart, Bajram (Bajram). To je bila vaša policija. Policija nam je rekla: "Danas je Bajram, vi možete da koljete jaganjce, mi ćemo vas da koljemo".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I to su vam rekli, da će da vas kolju.

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A zašto to niste napisali u izjavi jednu tako važnu stvar?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Moguće je da se nisam setio da to zapišem, ali to se dogodilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle vi ste iz tih brda gde ste se krili, pošto ste pobjegli iz vašeg sela Lečina od granata koje su padale, došli i skupljali tela kod Izbice, je l' tako?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: U Izbicu smo otišli 26. Otišli smo iz svojih kuća i mladići, dečaci i žene su otišli ranije. Ja sam otišao uveče. 27. smo ostali tamo čitav dan. 28. su došli negde oko 10.00, iako nisam imao sat. Policija nas je opkolila, podelila nas, odvojila nas od žena, vređala nas, postrojila nas, tražila je od nas novac, tukla nas je i kao što sam već ranije rekao, poslali su nas prema istoku i prema zapadu, a leševi su tu ležali od nedelje do srede i ja nisam rekao da sam ja išao da skupljam tela iz šume tog dana kada sam ja izašao iz Lećine, niti da ih je bilo tada kada sam ja otišao. Meni se čini da su ova pitanja besmislena.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa vi ste sada ponovili ovu priču s početka koja se ne slaže sa onim šta ste maločas ispričali o svom bekstvu iz sela Lećine...

SUDIJA MEJ: Ne. On je to rekao vrlo jasno. A ako iko stvari komplikuje, onda ste to vi. Vi unosite konfuziju svojim pitanjima. Vreme prolazi. Mislim da imamo vremena za još dva ili tri pitanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, molim vas. Ovo je slika Tužilaštva. Ko je napravio ovu sliku ovih poginulih kod Izbice? Da li biste bili ljubazni da pokažete ovu sliku.

TUŽILAC RAJNEFELD: Da li ja mogu da vidim fotografiju pre nego što se pokaže svedoku.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Je li to tačno ta slika, gospodine Rajnefeld (Ryneveld)?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Ja ne vidim baš dobro, ali to su napravili Ljiri Ljoši (Liri Loshi) i gospodin Tači.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači tu sliku su napravili. To su ti streljani ljudi, je l' tako, o kojima vi govorite.

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Jeste se vi nalazili u toj grupi ljudi? Jeste li ili niste?

SUDIJA MEJ: Koja grupa ljudi?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa kažete... Je l' to ta grupa ljudi koja je streljala, kažete, srpska policija i fotografija koju je napravio taj vaš, kako ste ga spomenuli, ne mogu da mu se setim imena?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Liri Ljoši je napravio tu fotografiju. Ja sam rekao da su oni nas streljali u dve grupe. Jednu na zapadu, drugu na istoku. Ja sam bio na istoku. Nosio sam leševe traktorom zajedno sa svojim sinom od mesta gde su ležali, od nedelje do srede.

SUDIJA MEJ: Gospodine Draga, da li vi prepoznajete to mesto i to šta se vidi na toj fotografiji.

SVEDOK DRAGA: Da, to je u polju gde smo nosili sva tela.

SUDIJA MEJ: Da li ste vi ta tela tu doneli i položili ih tu.

SVEDOK DRAGA: Ne. Mi smo ih tu stavili da bismo ih sahranili, da bismo ih položili u grob. Mi smo ih takođe obeležili brojevima, a preneli smo ih traktorima.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, da li vi imate još pitanja u vezi sa ovom fotografijom?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da razjasnimo tu fotografiju, pošto je ta fotografija napravljena kao da su ljudi tu popadali, a ne doneti, je l' tako? Da ste ih tu donosili, valjda biste ih položili jedan pored drugog. Je l' to...

SUDIJA MEJ: Ne...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... molim vas. Je l' to fotografija streljanih ljudi ili donetih ljudi?

SUDIJA MEJ: On je o tome dao svoj iskaz. To je fotografija koju on prepoznaje. Tela su tu doneta i on je to opisao. Doneta i stavljena u polje. Mi smo o toj fotografiji već imali svedočenje koliko se sećam, gospodine Rajneveld?

TUŽILAC RAJNEFELD: Časni sude Liri Ljoši jeste na našem spisku svedoka, ali on dolazi kasnije.

SUDIJA MEJ: Ali fotografija je već uvedena, zar ne?

TUŽILAC RAJNEFELD: Da, tako je, ali želim samo da ponovim da je svedok rekao da ne vidi dobro. Možda se stekao utisak da je svedok prepoznao scenu na ovoj fotografiji i da je to mesto gde su oni odneli tela, ali ja to nisam tako shvatio. Možda ću da se pozabavim time prilikom dodatnog ispitivanja.

SUDIJA MEJ: U redu. Možete to da uradite. Gospodine Miloševiću, vaše je vreme isteklo. Gospodine Tapušковиću, da li vi imate pitanja za ovog svedoka? Gospodine Miloševiću, vi ste imali vaših 45 minuta i na vama je kako ćete da ih potrošite. Vi ste protraćili mnogo vremena sa ovim svedokom. Izvolite, gospodine Tapušковиću.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala, časne sudije, samo bih hteo da sa svedokom razjasnim ovo što se nalazi na strani 5, pasus 4, zadnja rečenica engleske verzije. Gospodine Draga, vi ste malopre kazali da ne znate da li je Sadik Džemajli komandant OVK?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Ne znam da li je on bio komandant ili ne. Ono šta ja mislim je to da je on učestvovao u sahrani.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ali vi ste u svojoj izjavi kojom se danas bavimo, a koju ste dali 11. novembra...

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, molim vas da vratite fotografiju zato što želimo da raščistimo nešto sa zastupnikom Tužilaštva i kad se to razjasni, onda će da vam se vrati fotografija.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: To je njihova fotografija, gospodine Mej.

SUDIJA MEJ: Da, da. Ali to je vaša kopija. Izvolite, gospodine Tapušковиću.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Gospodine Draga, vi ste u svojoj pisanoj izjavi rekli u toj zadnjoj rečenici na ovom mestu: "Ovaj detaljni spisak od 144 tela je napravio Sadik Džemajli koji je bio lokalni komandant OVK". Tako ste kazali kada ste prvi put davali izjavu. To se razlikuje od onoga šta ste danas kazali. Kako to objašnjavate?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: To sam rekao pre i sada kažem isto tako.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Dakle da je bio lokalni komandant OVK?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Ja ne znam da li je on bio komandant ili ne. Ono šta ja tvrdim jeste da je on bio glavni organizator na sahrani tog dana.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ovde piše nešto sasvim drugo, međutim ako vi tako kažete, ja ne insistiram...

SUDIJA MEJ: Da, da. Mi možemo to da pročitamo.

TUŽILAC RAJNEFELD: Časni sude.

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Rajneveld.

DODATNO ISPITIVANJE: TUŽILAC RAJNEFELD

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Vrlo kratko. Hvala, časni sude. Gospodine Draga, da li sam ja tačno shvatio da ste vi rekli da ne vidite, da vam sada nije dobar vid?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Da. Tako je.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Kad ste pogledali fotografiju... Molim vas da uzmete fotografiju, fotografiju koja se nalazi sa vaše leve strane.

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Ja mogu da vidim šta je na fotografiji. Ne vidim je baš dobro, ali mislim da je to ta poljana gde se nalaze tela. Tu je poljana, grobovi su bili ovde, poređani u redu jedan do drugog. Tela su bila stavljena ovde.

TUŽILAC RAJNEFELD – PITANJE: Kad pogledate fotografiju, da li možete da odredite da se radi o fotografiji gde su se nalazila tela pre nego što ste ih pokupili, ili je to mesto gde ste vi odneli tela posle? Da li vi sa vašim vidom možete sigurno da nam kažete da li znate o kom se mestu radi, od ova dva mesta koja sam naveo?

SVEDOK DRAGA – ODGOVOR: Više liči na mesto gde smo odneli tela. Na tu poljanu...

SUDIJA MEJ: U redu, ali vi ćete da pozovete doktora Lirija koji je...

TUŽILAC RAJNEFELD: Da, doktor Ljiri Ljoši je čovek koji je bio tamo i ja ću da vam pokažem... Vi ste već videli njegov video snimak. Razlog zašto već imate svedočenje o tome je da smo u uvodnoj reči pokazali vrlo kratak odlomak iz toga i ja ću da odvojim jedan segment od tri minuta gde se vide tri grupe od kojih je jedna i ova.

SUDIJA MEJ: Znači, mi ćemo onda da se vratimo na fotografiju i to će da razjasni osoba koja je to napravila.

TUŽILAC RAJNEFELD: Da, to je tačno.

SUDIJA MEJ: Hvala vam, gospodine Draga, što ste došli na Sud da date svoj iskaz. Sada je vaše svedočenje završeno i možete da idete.

SVEDOK DRAGA: Hvala i vama. Možda sam malo brzo govorio?

SUDIJA MEJ: Ništa drugačije od ostalih. Izvolite, gospodine Sakson (Saxon).

TUŽILAC SAKSON: Časni Sude, Tužilaštvo poziva svedoka Hani Hodžu (Hani Hoxha). Dok ga čekamo, njegovo svedočenje se odnosi na dve strane u kosovskom atlasu. To su strane 24 i 10.

SUDIJA MEJ: Da li svedok mora da nosi tamne naočare iz nekih zdravstvenih razloga.

TUŽILAC SAKSON: Da, časni Sude. Mislim da je to tako. Mislim da on ima lošu dioptriju i vrlo slab vid.

SUDIJA MEJ: Molim svedoka da položi svečanu izjavu. Poslužitelj drži izjavu ispred vas. Molim vas da je pročitate.

SVEDOK HODŽA: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, celu istinu i ništa osim istine.

SUDIJA MEJ: Molim vas sedite.

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC SAKSON

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Gospodine, da li se vi zovete Hani Hodža?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Gospodine Hodža, da li ste vi rođeni 16. maja 1937. godine?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li ste rođeni u gradu Đakovica (Gjakove) na Kosovu?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Gospodine Hodža, da li ste 22. aprila 1999. godine dali izjavu predstavnicima Tužilaštva u vezi sa događajima koje ste videli i koje ste iskusili na Kosovu tokom 1999. godine?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Da li ste imali priliku da 14. marta ove 2002. godine ponovo pogledate kopiju izjave koju ste dali 1999. godine u prisustvu predstavnika Tužilaštva i predsedavajućeg službenika koga je imenovao sekretar ovog Suda?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Gospodine Hodža, tom prilikom, marta 2002. godine, da li ste potvrdili da je kopija izjave koju ste pogledali tačna kopija one izjave koju ste dali u aprilu 1999. godine?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC SAKSON: Časni Sude, molim za dozvolu da pređemo za trenutak na privatnu sednicu da bismo razgovarali o nečemu šta ima veze sa zaštićenim svedokom.

SUDIJA MEJ: Idemo na privatnu sednicu.

(privatna sednica)

TUŽILAC SAKSON: Časni Sude, Hani Hodža je kosovski Albanac, musliman, koji je 40 godina predavao fizičko vaspitanje na Kosovu. Kada je došlo do događaja koji se opisuju u ovoj izjavi, on je imao skoro 62 godine. Gospodin Hodža prvo opisuje događaje koji su

se desili u njegovom susedstvu u Đakovici krajem marta 1999. godine, kada su srpske snage ušle na imanja njegovih komšija i ubile gospodina Ševćeta Prutija (Shefqet Pruti) i Avnija Ferizija (Avni Ferizi). Kada su rođaci ovih žrtava sa lokalnom policijom govorili o ovim ubistvima, rečeno im je "idite i žalite se NATO". Nakon tih ubistava gospodin Hodža, njegova supruga i njegova ćerka Fljaka (Flaka Hoxha) su odlučili da traže utočište na imanju starije ćerke gospodina Hodže, Tringe (Tringa Vejsha) i njenog muža Ljuljezima Vejše (Lulezim Vejsha). Nekoliko dana i noći 24 osobe, muškarci, žene i deca su boravili na imanju porodice Vejša. Tokom noći 21 žena i deca su boravili u podrumu ispod jednog poslovnog prostora koji je vodio Ljuljezim Vejša. Tri odrasla muškarca koja su bila prisutna, Hani Hodža, Ljuljezim Vejša i Behar Hadži-Avdija (Behar Haxhiavdija) su držali stražu napolju, u dvorištu imanja ili u glavnoj kući. Pete noći, negde oko 00.15 između 1. i 2. aprila 1999. godine gospodina Hodžu je probudila buka jednog vozila koje je pokušavalo da provali kapiju i uđe na imanje porodice Vejša. Pre toga muškarci i žene koji su bili na imanju su se dogovorili da ako srpske snage pokušaju da provale unutra, muškarci će pobeći, zato što se smatralo da će srpske snage da naškode samo albanskim muškarcima koji su tu, a da neće naneti zlo ženama i deci. Nakon što je video između osam i 10 uniformisanih ljudi, od kojih su neki imali maske, koji su ušli na imanje, gospodin Hodža je preskočio nekoliko zidova i pobjegao sa imanja. Međutim, on je ostao sakriven u bilizini i čuo je pucnje, zvuke kako se pale kuće i glasove koji su govorili: "poštediti me, nemoj me ubiti". Nakon što se krio sedam ili osam sati, gospodin Hodža se vratio na imanje porodice Vejša. Tu je video da je podrum gde su bili članovi njegove porodice, da je potpuno spaljen, kao i kuća njegovog zeta Ljuljezima Vejše, koja je bila potpuno srušena sa zemljom. U jednoj drugoj spaljenoj kući na istom imanju gospodin Hodža je našao spaljeno telo Hisena Gašija (Hisen Gashi), ujaka Ljuljezima Vejše. Gospodin Hodža je izgubio svoju ženu, dve ćerke i petoro unučića te noći, a ukupno 20 osoba je ubijeno na imanju porodice Vejša. Njemu je posle toga jedan preživeli ispričao da su na njih pucali i da su oni u kući spaljeni. Gospodin Hodža je odlučio da se priključi koloni

kosovskih Albanca koji su napuštali Đakovicu i išli prema albanskoj granici. Ta kolona je bila dugačka oko tri kilometra. Kolona je prošla kroz stari grad Đakovicu koji je bio potpuno spaljen. Na izlazu iz grada policajci su usmeravali Albance i govorili im da bace svoje isprave. Nekoliko kilometara ispred Đakovice kolonu su zaustavili pripadnici jugoslovenske vojske. Sve su prisilili da sede dole nekoliko sati, a onda je kolona ponovo nastavila. Dok se približavala granici, gospodin Hodža je video vojnike jugoslovenske vojske kako prevoze starije Albance na prikolicama traktora prema granici. U blizini granice srpska policija je ponovo tražila isprave od ljudi u koloni. Gospodine Hodža je na kraju ipak prešao granicu i stigao u Tiranu (Tirana).

SUDIJA MEJ: Gospodine Sakson, ovaj incident, to jest ubistva koja se u optužnici pominju kao "ubistva u ulici Miloš Gilić", da li postoji neki prilog uz optužnicu gde se to spominje?

TUŽILAC SAKSON: Da časni Sude, postoji, ali ne želim da vam citiran pogrešan broj.

SUDIJA KVON: Mislim da se radi o prilogu "G" i molim vas da se za vreme pauze pripremite na nekoliko pitanja. Vi ste rekli da je Ljuljezim Vejša zet svedoka. Ali on se ne pojavljuje u prilogu "G".

TUŽILAC SAKSON: Da, on jeste njegov zet, a ne pojavljuje se u prilogu "G", zato što je on preživeo.

SUDIJA MEJ: U redu. Sada je trenutak da napravimo pauzu. Gospodine Hodža, molim vas da imate u vidu to da za vreme pauze ne razgovarate ni sa kim o vašem svedočenju, iako još, u stvari, niste ni počeli da svedočite, sve dok se ono potpuno ne završi. Pravimo pauzu od 20 minuta, tako da vas molim da se tada vratite.

(pauza)

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pre nego što postavim pitanja, želeo bih da vam skrenem pažnju da tu ima još dva svedoka na koja želim da ukažem, to su Hadži-Avdija Ismet (Ismet Haxhiavdija) i Hadži-Avdija Behar, čije su izjave veoma povezane sa izjavom ovog svedoka, a gde ima veoma velikih razlika, pa mislim da bi bilo dobro da se u kontinuitetu saslušaju ta tri svedoka. Onda bi svima bilo mnogo jasnije šta se događalo, jer Hadži-Avdija Ismet u svojoj izjavi izjavljuje da je Đakovica bila bombardovana gotovo svaku noć, po celu noć od 24. marta. Po mojim informacijama upravo ovaj lokalitet, ulica Miloša Gilića je pogođen NATO bombom, a čuli ste i maločas gospodina Saksona koji je rekao u opisivanju da je kuća bila srušena sa zemljom. Prema tome, nesumnjivo da bi se moglo mnogo više i celovitije videti ako bi se prišlo tako. Mogu da pređem na pitanja, nadam se, sad.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, mi u vezi s tim ne možemo ništa da učinimo. Tužilaštvo ovamo dovodi svedoke. Ti svedoci su, koliko se ja sećam, bili na popisu svedoka, ali su izgleda poslali kući tokom ove pauze koju smo imali nedavno. Da li je to tačno, gospodine Sekson?

TUŽILAC SAKSON: Da, to je apsolutno tačno. Svedoci za ovo mesto zločina bili su ranije zakazani da svedoče jedan za drugim, međutim nakon što je optuženi oboleo, postalo je jednostavno nemoguće da ih držimo ovde tako dugo vremena i zato smo morali ponovo da odredimo novi raspored svedočenja.

SUDIJA MEJ: Izvolite.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Pretpostavljam da je i svedoku čija je porodica stradala važno da zna tačno od čega mu

je stradala porodica. Iz kojih razloga ste vi i vaša porodica i porodice vaših suseda potražili sklonište u podrumu vaše kuće?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Zato što je 25. maja u mom delu grada, u mojoj četvrti, kao što sam to rekao i u mojoj izjavi, započela su ubijanja, spaljivanja kuća. Te noći ubijen je moj komšija, odmah do mene. Mislim da je jedan drugi svedok na ovom Sudu govorio o smrti tog čoveka, a njegov komšija, dakle komšija koji se nije graničio odmah sa mnom, moj dobar prijatelj i koji je studirao u Beogradu, takođe je ubijen, pogubljen je u dvorištu svoje kuće. A sledećeg dana došli su ljudi iz pogrebne službe iz Đakovice i odvezli ta dva leša. Kad su oni to učinili, došlo je do panike u našem kraju. Ja tada nisam znao šta se događa, a kasnije sam shvatio da je noć pre toga zapaljena velika prodavnica u Đakovici i da su tamo takođe pogubljeni ljudi. Međutim, to sam ustanovio tek kasnije. Dan posle toga, moja ćerka Fljaka insistirala je da ode-mo do njene sestre.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li su srpske snage ikada bombardovale Đakovicu?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: To vi znate bolje od mene. Ono šta ja znam je to da su vaše snage streljale, ubijale žene, decu, devojčice. Da su vaše snage spalile moju kuću koju sam ja sagradio uz velike poteškoće.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite mi zašto, od kada i koliko dugo u Đakovici nije bilo struje?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Sve negde do 18.00 ili 19.00 nije bilo struje. Struja je stalno bila prekidana.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi kažete da ste oko ponoći ugledali plamen. Kako ste to uspeli kad ste bili u podrumu?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Ja u tom trenutku nisam bio u podrumu. Tu ste pogrešili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Koliko je visok zid... Vi na strani 2 u trećem pasusu govorite da ste se naslonili na zid kad ste

izašli posle uzbune, incidenta ili kako... Koliko je visok zid na koji ste se naslonili?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Pa nekih metar i po, metar i 70, ali je bilo teško izaći.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Na kojoj udaljenosti od vaše kuće su bile kuće koje su bile u plamenu?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: O kom datumu sada govorite?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Govorim o vašem opisu da su kuće gorele, da su kuće bile u plamenu. To što ste posmatrali kad ste se naslonili na zid... Ovaj mikrofon je...

TUŽILAC SAKSON: Časni Sude.

SUDIJA MEJ: Izvolite.

TUŽILAC SAKSON: Svedok je sasvim ispravno zapitao optuženog za koji ga datum pita, jer u svojoj izjavi svedok govori da je u dva različita navrata bio naslonjen na zid, a u blizini su gorele kuće. Ja mislim da optuženi trebao da razjasni svoje pitanje.

SUDIJA MEJ: Dozvolite mi da vas prekinem, gospodine Sakson. To je sasvim jasno. Govri se o paragrafu broj 3. Možda bismo svedoku mogli da damo njegovu izjavu? Molim vas dajte svedoku kopiju njegove izjave. Gospodine Hodža, postavljeno vam je pitanje o onome šta ste opisali u trećem paragrafu vaše izjave. Tamo kažete da ste bili naslonjeni na zid i da ste posmatrali kako gore kuće vaših komšija. Dakle, to je kuća koja je bila veoma blizu. Možete li da nam kažete na kojoj je udaljenosti to bilo? To je, naime, bilo pitanje.

SVEDOK HODŽA: S desne strane moje kuće nalazila se kuća na udaljenosti nekih 10 metara. Prema severu nalazila se kuća na udaljenosti od nekih 15 ili 20 metara, a s druge strane nalazila se kuća na udaljenosti tri ili četiri metra od moje kuće. Dakle bila je dosta blizu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Jesu sve te kuće bile u plamenu?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Sve tri kuće i dva automobila bili su u plamenu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U vašoj izjavi ste naveli da je u trenutku dok ste stajali naslonjeni na zid i posmatrali kuće u plamenu, jedno vozilo pokušalo da razvali vrata od dvorišta, ali da nije uspelo jer su vrata bila jaka. Koliko je trajao taj pokušaj razvaljivanja vrata? To imate na drugoj strani u trećem pasusu vaše izjave.

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: U jednom trenutku pokušali su da probiju vrata, međutim to su čelična vretena i to je bilo teško. Pokušali su, ja sam bio u dvorištu u tom trenutku. Svi drugi su bili u podrumu. Moja žena i moja ćerka Fljaka i komšije čije su kuće tada gorele. Posle tog pokušaja su otišli do susedne kuće, ušli su. Zatim je proteklo nešto vremena, oni su ušli u dvorište. Šefčet Pruti je otišao oko kuće sa svećom u ruci. Oni su pošli za njim i ubili ga. Zatim su odveli njegovu ćerku, izveli su je napolje, psovali su je. Jedan je od njih rekao "noćas ćemo se zabavljati sa tobom, devojko". Ona je rekla: "Ne dirajte me, ja sam još mlada. Samo mi je 15 godina". Jedan od njih je udario, ošamario...

SUDIJA MEJ: Gospodine Hodža, molim vas da sačekate sledeće pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Rekli ste da su, pošto nisu uspeli da provale vrata na vašoj kući, provalili u susednu kuću. Je l' to znači da su provalili u kuću koja je već gorela ili ne?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Ne. Tamo su bile dve kuće: jedna nova, moderna i jedna starija. Jedna je pripadala Šefčetu Prutiju i njegovoj ženi i ćerki, a u drugoj kući je živeo deda.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Možemo da idemo na sledeće pitanje. A šta ste vi radili za to vreme kad su vam... Dok je trajao pokušaj provaljivanja vrata? Rekli ste zatekli ste se u dvorištu. Šta

ste radili za to vreme onda? Jeste se negde sklonili? Šta ste učinili?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Kao što sam već rekao, iza nove kuće bila je jedna starija kuća. Ja sam se tamo sakrio i u jednom trenutku mislio sam da će spaliti i moju kuću, pa sam izašao da vidim šta se dešava i pokušao sam da intervenišem. Međutim, pripadnici moje porodice još su bili unutra u kući, a susedna kuća je zapaljena nakon što su ubili Šefćeta, a zatim su išli do sledeće kuće i na isti način nastavili da streljaju druge ljude.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kada su provalili u dvorište komšije, da li ste videli to vozilo s kojim su oni provalili i ljude u njemu?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Ja ništa nisam video zato jer je između nas bio visoki zid, ali čuo sam mnogo buke. Sledećeg dana video sam da su vrata nasilno otvorena. Čuo sam zvuke, čuo sam psovke, a prema onome što je rekla Arta (Arta) tamo je bilo 20 ili 30 ljudi. Mnogo se glasova čulo i tog trenutka, ja nisam znao šta se događalo, jer bila je noć. A prve noći kada je zapaljena prodavnica ili pijaca, nismo imali nikakve informacije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Koliko ste bili odsutni između tog trenutka i trenutka kada ste posle saznali tu informaciju o kojoj govorite, o tome šta se desilo?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Kog momenta?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle vi ste, kako sam shvatio, objasnili sada da iz vašeg dvorišta niste mogli da vidite unutrašnjost komšijskog dvorišta zbog visokog zida koji ste pomenuli i da tada niste znali šta se tamo događa, ali da ste, kako razumem, ujutru... Gde ste bili, znači, između tog trenutka kad ste bili iza zida do sutradan kad ste, kako tvrdite, saznali i ustanovili šta se događa? Gde ste bili to vreme?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Nakon što su ubili Šefćeta Prufija izašao sam iz podruma u dvorište. Želeo sam da vidim da li pale i moju kuću kako bih mogao da evakušem moju porodicu.

U trenutku kada su Šefćet i Avdi Ferizi (Avdi Ferizi) i jedna starica bili streljani, ja sam izašao iz svoje kuće i video sam da su svi ljudi, svi pripadnici porodice mog komšije izašli iz svoje kuće i došli kod mene. Mi smo onda s njima razgovarali o tome šta se dešava i ja sam im u jednom trenutku rekao da svi treba da uđu u moju kuću. Oni su svi ušli, a ja sam ostao u dvorištu i tada sam počeo da razmišljam šta da radim. U međuvremenu, budući da su telefoni još uvek radili, Arta Prufi (Arta Prufi) čiji je otac pogubljen, nazvala je moju ćerku Fljaku i rekla joj da joj je otac ubijen. Moja ćerka je onda izašla iz kuće, prošla kroz sobe, kako bi pokušala da ga pronađe. Ja sam bio u dvorištu, napolju. Kad je svanulo, moja ćerka je došla i rekla mi da su ubili teču Šefćeta...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste...

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Samo trenutak. Molim vas nemojte da me prekidate. Ja sam tada ušao u kuću, probudio svoju ženu i mi smo otišli do Šefćetove žene. Ja sam tada mislio da je pokojnik u sobi, a on je još uvek bio napolju u dvorištu. Pitao sam ženu zašto Šefćet nije tamo i rekao sam da bismo trebali da obavestimo policiju, a ujak Šefćetov, Hasan Pruti (Hasan Pruti), bio je tome svedok.

SUDIJA MEJ: Gospodine Hodža, bojim se da ipak moramo da vas zaustavimo. Imamo na raspolaganju ograničeno vreme. Optuženi za svoje unakrsno ispitivanje takođe ima na raspolaganju ograničeno vreme i zato mora da mu se omogući da postavlja ona pitanja koja želi. Naravno, vi možete da objasnite ono šta smatrate da trebate da objasnite, ali sada je vreme da čujemo sledeće pitanje optuženog.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle razumeo sam da ste videli svog komšiju Šefćeta kako izlazi u dvorište sa svećom u ruci. Pročitaću vam to. To imate na strani 2. Tu kažete: "Čim su ti ljudi provalili u dvorište, zapalili su staru kuću. Moj sused Šefćet Pruti je izašao sa svećom u ruci". Zašto Šefćet nosi sveću kada je toliko plamena. U dvorištu gori kuća, a on iznosi sveću?

SUDIJA MEJ: To je nešto na šta može da odgovori samo gospodin Šefćet, da je to mogao da učini. Na to ne može da odgovori ovaj svedok.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja želim samo da razumem opis događaja, gospodine Mej. Dakle on izlazi sa svećom u ruci, preskače zid i beži dok napadači kreću u poteru za njim. Da li sam to dobro shvatio? Je l' to tačno?

SUDIJA MEJ: Gospodine Hodža, pomozite nam. Da li ste vi to videli ili vam je to rečeno, to da su ga napadači gonili?

SVEDOK HODŽA: Ja nisam rekao da sam video Šefćeta sa svećom u ruci. To mi je rekla njegova ćerka Arta. Možda to nije pravilno prevedeno u mojoj izjavi. Ja sam, kad sam davao izjavu rekao da ga ja nisam video, nego da ga je Arta videla i to mi rekla.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Onda smo to razjasnili. Koliko je ljudi bilo u dvorištu? Dakle to isto niste videli nego vam je neko rekao, je l' tako?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Ja nisam video mnogo ljudi. Ja sam samo čuo zvuke, čuo sam viku, a Šefćetova ćerka Arta, ona je rekla da je tamo bilo 20 do 30 ljudi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, dobro. Razumem sada, jer nisam razumeo iz vaše izjave. To znači i to da su se i njegova ćerka i supruga popele na drugi sprat, ovo šta kažete u svojoj izjavi, to su vam one ispričale. To vi niste mogli videti. Niste videli. Je l' tako?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Sve te stvari su ono šta je rekla Arta Pruti, a ja lično nemam tome ništa da dodam. Ona je živa, njegova žena je isto živa. Možete da ih pitate. Pitajte ih sami.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Rekli ste da je Šefćetova ćerka pozvala vašu ćerku telefonom oko 3.00. To sam maločas razumeo. Šta ste vi radili od ponoći kada ste izašli napolje, pa do 3.00?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Bio sam u dvorištu moje kuće, jer nisam mogao da spavam, a bojao sam se da će oni da se vrate.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li vam je Šefćetova ćerka rekla da je ona izlazila iz kuće ili ste je videli da izlazi iz kuće ili ne?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Rekao sam da su je oni izveli za ruku, izbacili je iz kuće.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li vi znate kako je ona saznala da su joj napadači ubili oca? Je l' ona to videla?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Da. Videla je, a videla je i njegova žena, jer do pogubljenja je došlo na nekih dva ili tri metra od njih i to ne treba da se komentariše.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li ste uspeli da vidite da li su napadači uniforme imali, odnosno ako su imali uniforme, kakve su uniforme imali i da li su ih uopšte imali? Da li ste uopšte mogli da identifikujete makar u najgrubljem smislu identitet napadača?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Vi kažete da nemate mnogo vremena, ali ja sam rekao da nisam te ljude video lično. Ja sam već rekao da je to sve iskaz Arte Pruti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. A ovo u vezi sa ovim Avnijem Ferizijem. Sve ovo sa Prutijem, to niste videli, to je iskaz njegove ćerke, a ovo u vezi sa Avnijem Ferizijem i vozilom koje mu provaljuje vrata i tako dalje, jeste vi to videli? To vam je na drugoj strani u petom pasusu.

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Video sam još mog najboljeg prijatelja, a njegova žena Fjolca (Fjolca Ferizi) mi je opisala kako se to dogodilo. Ja to nisam sam video. Nisam sam video to pogubljenje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Dakle ni ovaj događaj koji objašnjavate sa Avnijem, vi niste videli. A kad vam je ona to opisala?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Sledećega dana. Ja sam ostao u dvorištu Avnija Ferizija i izlazio sam iz jednog dvorišta u drugo... Avnijevo i Šefćetovo. Stalno sam se kretao, sve dok nije došla policija. Ostao sam tamo sve dok nisu došla pogrebna kola i odvezla Avnija i Šefćeta. Sa njima je išla samo Šefćetova sestra, zato jer je tada bilo veoma opasno da se odlazi na groblje. Tako se to dogodilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Pošto ništa od toga niste videli, sad vam postavljam pitanje: a da li ste mogli da ih čujete, jer kažete da ste bili u dvorištu, a oni su na nekoliko metara od vas?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Čuo sam zvuke iz dvorišta mog komšije. Čuo sam psovke na srpskohrvatskom jeziku.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa dobro, je l' ste vi čuli te pucnje i uopšte sve to?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Da, jesam. Čuo sam pucnjavu. Čuo sam viku. Naravno, pucnjava se čula bolje od vike.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Ako se sve odigralo onako kako ste vi naveli u svojoj izjavi, kako je moguće da onda niste odlučili da odete odatle?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Sledećeg dana sam otišao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I koliko ste se dugo zadržali tamo gde ste otišli?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Do 1. ili 2. aprila, dok nije došlo do drugog masakra u toj ulici.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, pre nego što dođemo do tog 2. aprila, posle ovog prvog događaja, šta su vam rekle te porodice od kojih ste se obavestili, zašto nisu pobile iz grada? Čak, kako kažete, njihove supruge su izbegle pogibiju. Odlaze prvo u policiju, oštro zahtevaju sprovođenje istrage posle razgovora sa advokatom i tako dalje. Da li možete to da objasnite?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Kad smo otišli u policiju, policajci su nam rekli "Idite i žalite se NATO-u", kao da ih je NATO ubio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa da li je možda bilo istine u tome da je to bila posledica bombardovanja?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: To je potpuno besmisleno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa dobro, recite mi zašto tela ubijenih nije sahranila porodica, nego su sutradan po njih došla kola Skupštine opštine? To imate na trećoj strani u drugom pasusu?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: To morate da pitate te dve udovice.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A kažete da je sahrana obavljena bez prisustva rodbine. Da li je neko zabranio rodbini da prisustvuje sahrani? Evo da kažem, da preciziram pitanje: je li policija zabranila rodbini da prisustvuje sahrani?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: U dvorištu su leševi stavljeni u sanduke. Pogrebnik i njegov vozač i sestra Šefćeta Prutija ušli su u vozilo zato jer tamo više nije bilo mesta. Međutim, drugi pripadnici porodice bili su tamo u dvorištu, a šta je dalje bilo, to ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, znači oni nisu otišli na sahranu zato što nije bilo mesta u vozilu ili zato što su se plašili nekoga, kako ste to maločas rekli? Šta su vam rekli?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Drugi razlog, ovaj drugi razlog koji ste naveli.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Shvatio sam sada da događaji idu, otprilike, ovako. Vi ste na kraju odlučili da bežite, ali gde? U 500 metara udaljenu kuću vašeg zeta Ljuljezima. Zašto tamo?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Toga dana kada su sahranili Šefćeta i Avnija, moja cela četvrt se ispraznila. Svi su otišli. Ja sam ostao

sa mojom ženom i sa mojom ćerkom Fljakom i sa ćerkom pokojnika i ostali smo tamo sve do 17.00 ili 18.00 posle podne. Zatim smo na insistiranje moje ćerke otišli do moje druge ćerke, Tringe, jer smo se jako bojali. Naime, video sam mog najboljeg prijatelja kako je ubijen, video sam kako je njegova kuća spaljena i možete da zamislite kako se osećala ta devojčica od 15 godina kad se sve to događalo, pa smo onda na njeno insistiranje odlučili da odemo do kuće moje druge ćerke, Tringe. I njoj je tada prilično laknulo kad smo otišli u tu drugu kuću, zato jer joj je bilo drago da vidi svoju sestru i oca.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, naveli ste u svojoj izjavi da se u toku dana, dakle taj užas se dogodio u toku noći, a naveli ste u izjavi da se u toku dana život u Đakovici odvijao normalno. Ja ću da vas podsetim, piše na trećoj strani u trećem pasusu, kad kažete: "Odlučili smo da odemo u kuću mog zeta Ljuljezima Vejše i moje ćerke Tringe Vejše, po sokacima i ulicama nismo videli nikoga osim vojske i policije u njihovim vozilima. Oni nam se nisu obraćali, niti su nam išta učinili. Ljulji je držao kafanu sa bilijarskim stolovima. Ispod tog lokala bio je podrum. U njemu je tu noć bilo oko 24, 25 ljudi. Sledećeg dana svi ti ljudi su se vratili Ljuljićevoj kući koja pripada istom kompleksu. Život se preko dana gotovo normalno odvijao, premda je bilo straha". Šta podrazumevate pod tim "normalno se odvijao život preko dana u Đakovici", posle tih događaja?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Ja nisam odlazio u grad i nisam video šta se tamo dešava, a tog datuma kada sam otišao kod svoje ćerke Tringe, ostao sam tamo do 2. aprila i nisam ni u jednom trenutku napuštao kuću. Uopšte nisam video šta se dešava u gradu. Možda je pogrešno prevedeno, ali nije bilo reči o normalnom životu kad su ljudi živeli u podrumima, bez ikakve prilike da odu da kupe hranu ili bilo šta tako. Nije bilo normalnog života tih dana u Đakovici.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Niste ni rekli. Vi ste rekli: "Život se preko dana gotovo normalno odvijao, premda je bilo

straha". Evo to je cela rečenica od velikog slova do tačke, ali relativno je normalno... "Život se preko dana gotovo normalno odvijao, premda je bilo straha". Ali da idemo dalje. Da li je NATO bombardovao Đakovicu?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Koliko ja znam, nije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Nisam čuo prevod. Samo da vidim transkript. Da. Znači vi kažete da nije. A da li ste se plašili da može da se dogodi da se bombarduje Đakovica?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Koga?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Bombardovanja. Mislim bombardovano je celo Kosovo, cela Jugoslavija, a Kosovo ponajviše.

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Mislite NATO bombardovanje?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, NATO bombardovanje.

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Ne, nikada. Imali smo proslavu kad je NATO intervenisao, zato što smo mislili da će da nam pomogne, da nas spase.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači niste se plašili da će neko da strada u tom bombardovanju?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Nismo se plašili zato što smo bili sigurni da NATO neće da ubija ljude, već će da ih spasi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, ako kažete sami da su se ljudi sklanjali u podrume, da li je sklanjanje u podrume pogodan način za zaštitu od vojske, policije, od onih koji su pešaci? Kakva je onda razlika od sklanjanja u podrume i sklanjanja u druge delove kuće ako se neko ne sklanja u podrume zbog bombardovanja?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: To je bila refleksna reakcija. U običnoj kući moga brata nije bilo mesta za sve te ljude, tako da je bilo neminovno da svi idemo u podrum.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja sam shvatio iz vaše izjave da su opet oko ponoći neki napadači upali u dvorište kuće u kojoj ste se nalazili i otvorili vatru iz svog automatskog oružja. Na koga su pucali? To vam je na četvrtoj strani u prvom pasusu.

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Kad su došli u dvorište, ti ljudi su prvo pucali u glavna vrata kuće gde sam se ja nalazio, gde sam se ja te noći skrivao. Probudili su me iz sna. Bio sam zaspao, iako sam bio obučen u jaknu i patike, a moja žena i sve ostale žene koje su bile tu, je rekla da ako se bilo šta desi, treba da idemo mi muškarci i to je bila procedura zato što smo smatrali da nikada ništa neće da urade ženama. Još uvek ne mogu da zamislim kako neko može da ubije dvogodišnje dete ili stariju ženu. I mislim da jedino šta može da se uradi je da se traži javno izvinjenje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite mi, molim vas, da li ste tada videli napadače? Na koga su pucali? Koliko ih je bilo?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Kad su prvi put ušli u dvorište, video sam da ih je bilo oko osam ili 10. Nesumnjivo su i drugi ušli, ali u tom trenutku sam ja bežao i stideo sam se što sam morao da bežim, zato što je samo 10 metara odatle bila moja žena, moja ćerka i drugi članovi moje porodice. I dan-danas se stidim što sam ja preživeo, a što one, moja žena i ćerka nisu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Naveli ste da su napadači, vi tako kažete, da su napadači možda bili pripadnici lokalne policija koja je inače uznemiravala lokalno albansko stanovništvo. Da li to znači da vi niste sigurni ko su bili napadači?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Nisam znao ko su bili napadači, ali postoji još jedan dokument koji sam ja dobio od strane jednog borca za ljudska prava, koji je dao izjavu, koji je video sve ljude, koji je identifikovao sve počinioce ovog pokolja. I ako vas to interesuje, to može da se ponudi kao dokazni predmet, tako da osoba postoji koja je videla sve te ljude i koja ih je identifikovala.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa ko su onda bili napadači? Ako ih je identifikovala, vi onda valjda znate ko su bili napadači?

Jesu to bili pripadnici lokalne policija, kao što kažete "možda su bili" u svojoj izjavi?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Ja sam dao izjavu i ako Sud smatra da je to potrebno, to može i vama da se da.

SUDIJA MEJ: Kako su bili obučeni napadači?

SVEDOK HODŽA: Ja imam dosta slab vid i bio je takođe mrak, tako da, u stvari, nisam mogao to sve da vidim, tako da ja ne mogu tačno da kažem kakve su oni uniforme nosili, ali video sam da su neki imali redovne policijske uniforme.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas šta je to "redovna policijska uniforma"? Ona normalna s kojom su policajci na ulici, plava, je l' tako?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Da, normalna uniforma. Znae kako one izgledaju. To za mene nije toliko bitno pitanje. Ono šta je važno je da je 20 ljudi streljano i spaljeno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Važno je ko je to učinio. Dakle oni nisu imali nikakve maskirne uniforme, nego su imali redovne uniforme? Ti ljudi, bar neki, kako kažete.

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Vi bolje znate ko je to uradio.

SUDIJA MEJ: Gospodine Hodža, mi savršeno razumemo vaša osećanja u vezi sa ovim događajem i to je stvarno jedan grozan događaj, ali treba da vam je jasno da Sud pokušava da utvrdi šta se dogodilo i ko je odgovoran za to, tako da je vaša pomoć u tom smislu poželjna. Koliko ste mogli da vidite, da li je ijedan od napadača nosio maskirnu uniformu? Ako niste videli, jednostavno kažite tako.

SVEDOK HODŽA: Da, bili su, ali izjave o tome postoje od strane osobe koja ih je videla svojim očima, tako da bi bilo dovoljno da se on pozove, da se čuje svedočenje te osobe.

SUDIJA MEJ: Ja ne znam da li ćemo mi to da čujemo od njega ili ne, ali u ovom trenutku vi svedočite, tako da vas molim da kažete ono šta znate i koliko god to najbolje možete.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, vi kažete da imate vrlo slab vid. Šta ste s tim slabim vidom vi uopšte videli od toga šta opisujete?

SUDIJA MEJ: To je suviše uopšteno pitanje da bi svedok mogao da odgovori na njega. Ako imate konkretno pitanje, onda molim da ga postavite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Kad ste posle upada tih napadača se dali u beg preko zidova? Iz ovoga šta ja vidim iz vaše izjave, naveli ste da su neke daske popadale oko vas i napravile neku vrstu zaklona. To vam je na strani 4 u drugom pasusu. Shvatio sam da niste nastavili da bežite, nego ste tamo ostali osam sati. Odakle je sve to popadalo na vas i kako ste to ostali osam sati tamo? Da li vas je neko tražio za to vreme?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Daske nisu pale na mene, ali na mestu gde sam se ja skrivao bila su dva zida. Ja sam se nalazio između dva zida. Nisam znao kako da izađem, ali na kraju zida bio je još jedan zid i ja sam tu ostao zato što nisam mogao da idem natrag, zato što bi mi se nešto loše desilo kad bih se vratio tamo. Bilo je jako usko. Bilo je nekoliko dasaka tamo. Kasnije sam saznao da je u tom kraju, u tom mestu, radio neki stolar. Ja sam tu ostao onoliko koliko sam već rekao, a onda sam se vratio u kuću u kojoj sam bio noć pre toga.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Shvatio sam to. Imate na strani 4 u trećem i četvrtom pasusu da ste se vratili. Dakle tu ste ostali osam sati i vratili se. I sad... Recite mi kako se zvao sused koji vam je prišao u dvorištu, koga pominjete na strani 5 u četvrtom pasusu?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Prezivao se Babalija (Babalija). On je sada u Kanadi (Canada). Kad me je video u dvorištu, iznena-

dio se zato što sam u susedstvu i pitao me šta ja tu radim. Rekao sam mu da sam se tu sklonio. Sa tog položaja sam video da je kuća bila uništena, da je sravnjena sa zemljom. Otišao sam i pronašao sam članove svoje porodice. Video sam i neki dim, ali iz susedne kuće sam video pokojnog Gisena Gašija (Gisen Gashi) čije je telo bilo potpuno ugljenisano, spaljeno i u tom trenutku sam pomislio da se desilo ono najgore. Taj komšija koji mi se pridružio. Kad smo otišli u tu kuću u kojoj smo proveli noć pre toga, ta kuća je bila potpuno sravnjena sa zemljom i taj komšija mi je rekao da je video jedan komadić ljudskog mesa. I ja sam mislio tada da se ono najgore desilo, zato što na taj način dobijamo loše vesti. Nisam sebi dozvolio da dalje ispitujem. Bio sam tamo, ali sam hteo da zadržim jasno sećanje na svoju ćerku, jer nisam hteo da vidim članove svoje porodice kako su spaljeni. I u tom trenutku je on mene odveo u treću kuću odatle.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, vaše vreme bi, normalno, isteklo, ali ovom prilikom možete da imate još 10 minuta da biste postavili dodatna pitanja svedoku. Iz onoga šta ste ranije rekli čini se da vi želite da kažete da su ova ubistva posledica bombardovanja. Ako je to ono šta vi tvrdite, onda treba i da postavljate odgovarajuća pitanja svedoku, tako da on može na to da odgovori.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Mej, imam nameru da svedoku postavim to pitanje na osnovu onoga šta je on sam maločas rekao. On je pomenuo dva elementa: kuća sravnjena sa zemljom i delovi tela. Da li to "kuća sravnjena sa zemljom i delovi tela" predstavlja jedan nesumnjiv indikator da je reč o učinku bombe? Da ili ne? Ugljenisana tela, kuća sravnjena sa zemljom, delovi tela, je l' to...

SUDIJA MEJ: Dozvolite mu da odgovori.

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Ne. Streljanje je obavljeno sa razdaljine od jednog metra. Ćerka moje ćerke Sihane (Sihana) je

osoba koja se vrlo brzo kretala i u momentu kada je njena majka streljana, kao i njena sestra, ona je uspela da pobegne. Jedan od počilaca je nju ganjao i onda je pucao u nju tamo gde se zatekla, tako da postoji svjedok koji je sve to video...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: S obzirom da...

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Samo trenutak, ja čekam prevod. Jedan od počilaca je rekao, a on je možda bio u boljem položaju da to kaže od ostalih, rekao je: "Bilo je dosta pucnjave. Zaustavite paljbu". A neko drugi je rekao "Ne, mi ćemo sve da ih pobijemo, zato što su to ljudi koji su tražili da dođe NATO".

SUDIJA MEJ: Gospodine Hodža, vi ste lično bili tada u tom kraju. Da li je te noći došlo do bombardovanja u vašem komšiluku? Da li je pala bomba koja je mogla da udari u vašu kuću ili kuću u kojoj se nalazila vaša porodica.

SVEDOK HODŽA: Ne, ne. Nije bilo nikakve bombe koja bi uništila Ljuljijevu kuću, jer moja kuća je odmah pored nje, a ona je cela. Ne postoji način da bomba na taj način uništi kuću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, to je već stručno pitanje, ali molim vas, ovo vas pitam samo radi zapisnika: dakle tvrdite da nije bilo bombardovanja te noći na tom terenu gde se nalazi vaša kuća. Koji je to tačan datum?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Govorimo o noći između 1. i 2. aprila.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Noć između 1. i 2. aprila. Hvala vam. A gde su se nalazile te policijske snage i uopšte, gde se nalazila policija dok ste vi pretraživali spaljenu kuću i uopšte, tu se kretali toga dana? Gde je bila ta policija?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Koja policija? U toj kući tada nije bilo nikoga, a onda je moj komšija mene našao, ali ja nisam video nikoga drugoga, zato što su u tom kraju te noći ubijene još 44

osobe, pored ovih 20 ljudi o kojima govorim. Te noći je u tom komšiluku ubijeno više od 60 ljudi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, otkud znate da je ubijeno toliko ljudi tada, te noći?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Postoje podaci koje imaju stanovnici Đakovice. Ja bih želeo da je sve to laž i da ja idem u zatvor, ali ovo sve nije laž. Mislim da ne postoji niko ko bi hteo da ustane i da kaže "ubijena je moja žena, ubijena je moja ćerka, pripadnici moje porodice su mi ubijeni". Postoje grobovi, postoje informacije, podaci koje ima FBI (Federal Bureau of Investigation). I ja nisam nikada mislio da ću da dođem ovde i da ću sve ovo da kažem. Možda su neki od tih ljudi našli utočište u Srbiji i možda se hvale time koliko su ljudi ubili. Ja sam dugo predavao srpskim učenicima. Na žalost, verujem da ima čak i mojih bivših učenika koji su na spisku ljudi koji su počinili zločine.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Hodža, da li je pre 1. i 2. aprila, znači tih nekoliko dana pre tog događaja, došlo do NATO bombardovanja u tom kraju?

SVEDOK HODŽA: Što se tiče bombardovanja Đakovice, ja to nisam video i prema onome šta sam čuo, sve što znam je da je kasarna bombardovana koja se nalazi na izlazu iz grada. Isto tako zgrada Sekretarijata unutrašnjih poslova u istočnom delu grada. Samo znam za bombardovanje te dve zgrade, ali ne znam za neke druge zgrade da su na njih pale bombe u Đakovici. Smatram da su posledice bombardovanje potpuno drugačije od posledica one vrste napada o kome ja govorim.

SUDIJA ROBINSON: U redu. Hvala vam, gospodine Hodža. Gospodine Miloševiću, izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Posle toga vi ste odlučili da napustite grad. Kako objašnjavate to da je vojska Jugoslavije toliko

obzirna, pa čak sama vozi starije ljude do granice, koji su rešili da napuste svoje domove?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Mi smo pešačili iz Đakovice. To je bila jedna kolona dugačka oko dva, tri kilometra. I prolazili smo kroz jedan spaljen grad, u pepelu. Na izlazu iz grada bila je redovna policija sa pripadnicima vojske. Oni su nam oduzimali lične isprave i druge dokumente. Ja sam svoje dokumente predao. Onda smo pešačili do jednog polja oko dva, tri kilometra dalje od Đakovice. Tu su nas okupili. Nisu nam dozvolili čak ni da stojimo. Čučali smo tamo.

SUDIJA MEJ: Gospodine Hodža, mi moramo da završimo ovo unakrsno ispitivanje. Gospodine Miloševiću, imate još dva pitanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Izjavili ste da od opisanih događaja pa do napuštanja grada, jugoslovenska vojska, policija i drugi organi vam nisu pružili nikakvu stvarnu pomoć. Kažete "nisu vam pružili nikakvu stvarnu pomoć". Kakvu su vam pomoć pružili?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Kakva pomoć? Nisam imao pomoć ni od koga i svi ti ljudi koji su bili sa mnom nisu primili nikavu pomoć ni od koga. Pomogla mi je samo jedna seljanka koja mi je dala dve tablete za smirenje, zato što su se svi ljudi koji su se tada oko mene nalazili, mislili su da ću da umrem. Možete da zamislite u kakvom sam ja stanju bio tada, zbog toga što su moja supruga i moje dve ćerke bile streljane.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je bilo bilo kakve pomoći koja se prižala ljudima koji su bili unesrećeni, koji su bežali, koji su bili u teškoj situaciji? Je l' bilo bilo kakve pomoći od strane vojske, policije i organa vlasti koju ste vi videli?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Ako to može da se nazove pomoć, ja sam video dva, tri traktora koja su prevozili ljude, ali mislim da se to ne može nazivati pomoć, zato što je svrha, u stvari, bila to da se obavi prevoz ljudi.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Časne sudije, mislio sam, obzirom na to šta je gospodine Hodža preživeo, da ne pitam ništa, ali samo bih hteo ovo što je navedeno na strani 5, treći pasus engleske verzije. Gospodine Hodža, vi ste tamo kazali da su NATO bombe pale samo na vojne kasarne koje su tada već bile prazne. Da li je bilo... Sad ste spomenuli da je bila samo jedna kasarna, je li bilo više kasarni u blizini Đakovice?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: U blizini Đakovice postoji jedna kasarna. To su, znači, dve ili tri zgrade. Postoji još jedna kasarna u centru grada, ali tamo nije bilo vojnika. Sada su tamo vojnici KFOR-a (Kosovo Force).

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Želeo bih da mi nešto kažete o ovoj kasarni u centru grada. Da li je ona bombardovana?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Ne. To su bile zgrade koje su izgradili još Italijani pre 1936. godine. To su još uvek iste kuće, u istom stilu. I u ovom trenutku opet su tamo italijanski vojnici. Dakle te zgrade u centru nisu oštećena, tamo nije bilo bombardovanja.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Policijska stanica koja je bila gađana bombama NATO, da li se ona nalazi između zgrada, između kuća u kojima žive ljudi?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Ne, to je prva kuća na rubu Đakovice kad se dolazi iz Prizrena (Prizren), tako da oko toga zapravo nema kuća, a na toj strani se nalazi Sekretarijat unutrašnjih poslova. Ja sam samo čuo da je ta zgrada bombardovana, ali ja sam tada bio u Albaniji (Albania).

DODATNO ISPITIVANJE: TUŽILAC SAKSON

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Gospodine Hodža, ja imam samo jedno pitanje za vas. Vi ste rekli da je u toj četvrti Đakovice u noći između 1. i 2. aprila ubijeno više od 60 ljudi. Da li možete da nam kažete kako se zove ta četvrt?

SVEDOK HODŽA – ODGOVOR: Ja lično nisam bio iz te četvrti. Tamo je živela moja ćerka, ali u to vreme ta četvrt se zvala četvrt Miloša Gilića. Mislim sigurno je da je Gilić, a mislim da je i Miloš bilo lično ime.

TUŽILAC SAKSON – PITANJE: Hvala, gospodine Hodža.

SUDIJA MEJ: Gospodine Hodža, hvala vam što ste došli da svedočite pred Međunarodni sud. Vaše svedočenje je sada završeno i možete da idete.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Sakson, želeo bih nešto da kažem o izjavi koju smo upravo uvrstili u spis. To se, naime, odnosi na mnogo izjava koje ovde primamo. Te izjave pisane su na način koji sugerise da je ono šta se nalazi u izjavi direktno svedočenje očevica, dok se zapravo radi o iskazu iz druge ruke. Istina je da na ovome Sudu takođe prihvatamo i svedočenje iz druge ruke, ako je ono relevantno. Međutim, ovo o čemu govorim važno je iz dva razloga. Prvo, ako je ovo, u stvari, iskaz iz druge ruke, a ne iskaz direktnog očevica, onda bi moglo da se dogodi da mi takvom iskazu pridamo veću težinu nego što on zaslužuje. Naime, to se pitanje pojavilo i u vezi sa Artom Pruti i sa Avnijem Ferizijem, u ovom iskazu. Drugi razlog zbog koga je ovo važno je to da bismo mi mogli ovakvu izjavu da uvrstimo u spis u celini, bez unakrsnog ispitivanja po Pravilu 92bis, a to bi moglo u velikoj meri da zavede Sud na pogrešan put. Isto tako ovo dovodi u zabludu na još jedan način. To dovodi u zabludu onoga ko unakrsno ispituje. Ako pročitate na stranici 1 engleske verzije, mesto gde se spominju Arta Pruti i Avni Ferizi, to vas navodi da poverujete da svedok svedoči o onome šta je sam lično video, a to u ovom slučaju nije bilo tačno. I ukoliko onaj ko unakrsno ispituje nije dovoljno pažljiv i ne pita direktno da li je to nešto šta svedok sam nije lično video, onda bi to moglo u potpunosti da se previdi i osoba koja unakrsno ispituje mogla bi da bude dovedena u zabludu i da veruje da se radi o direktnom svedočenju. Po mom mišljenju, to nije greška svedoka, nego greška istražitelja koji je uzimao izjavu. Ja mislim da biste vi

u Tužilaštvu trebali da razmotrite to pitanje, jer mi na ovaj ili onaj način izjave uvrstavamo u spis i onda je tačnost i preciznost tih izjava veoma važno pitanje.

TUŽILAC SAKSON: Mogu li da vam odgovorim? Časni sude, mi shvatamo ono šta ste rekli. Pripadnici Tužilaštva nastoje koliko god to mogu u izjavama da razjasne i pokažu kada svedok govori na osnovu ličnih saznanja, a kada svedok to čini na osnovu onoga šta mu je neko drugi rekao. Mi ćemo i ubuduće nastojati da poklonimo posebnu pažnju tome. Kada je reč o izjavi ovog poslednjeg svedoka, gospodina Hodže, želeo bih, uz dužno poštovanje, da uputim Pretresno veće i da kažem da mislim da ako se tekst pažljivo pročita i da ako ovi primeri koje nam je sudija Robinson (Robinson) upravo naveo, ako se oni pažljivo pročitaju, da se onda vidi da je to rečeno na osnovu informacija koje je svedok dobio od druge osobe. Ako pogledate ovaj paragraf koji ste mi upravo citirali, svedok tamo kaže: "Ja sam saznao da je moj komšija Šefćet ubijen kada je njegova ćerka Arta nazvala telefonom moju ćerku u 3.00 ". Prema tome, ja se slažem da je to moglo malo jače i malo preciznije da se napiše, međutim ovde postoji vrlo jasna indikacija da je ovaj svedok informaciju o tome događaju primio od nekoga drugog. Kada je reč o ubistvu gospodina Prutija, ako pogledate dno druge stranice i to se zatim nastavlja pri vrhu treće, svedok tamo kaže: "U tom trenutku ja sam začuo pucnje, ali nisam video kako je on ubijen". Prema tome, ovde osobi koja čita ovu izjavu ipak mora da bude jasno da neke od ovih događaja sam svedok nije lično video. Naravno, rekavši to, moram da dodam još i činjenicu da ćemo mi da uzmemo u obzir ovo šta ste rekli.

SUDIJA ROBINSON: Hvala vam, gospodine Sakson.

SUDIJA MEJ: Gospodine Sakson, pre pauze, još jedna stvar: K-31 je jedan od budućih svedoka na popisu svedoka. Nisam siguran da li želite da ga pozovete po Pravilu 92bis ili ne. Pretpostavljam da hoćete. U svakom slučaju mi smo to razmotrili i smatramo da bi on ovde trebao da svedoči uživo.

TUŽILAC SAKSON: Časni Sude, to smo i mi nameravali, tako da nismo ni nameravali da podnesemo zahtev po Pravilu 92bis.

SUDIJA MEJ: Hvala. U redu. Idemo sad na pauzu od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA MEJ: Molim svedoka da pročita svečanu izjavu.

SVEDOK ĐOGAJ: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, celu istinu i ništa osim istine.

SUDIJA MEJ: Izvolite, sedite.

TUŽILAC ROMANO: Časni Sude, svedok će da govori o nekoliko lokaliteta koji mogu da se pronađu na stranicama 10 i 11 atlasa Kosova.

SUDIJA MEJ: Hvala.

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC ROMANO

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Molim vas kažite Sudu vaše puno ime i prezime?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Zovem se Ali Đogaj (Ali Gjogaj).

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Kada ste rođeni, gospodine Đogaj?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Rođen sam 25. novembra 1963. godine.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Da li ste vi Rom?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC ROMANO - PITANJE: A šta ste, onda, po nacionalnosti, po poreklu?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Ja sam Aškalijski koji govori albanski.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: A kako zarađujete za život?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Radim za grad Prizren kao kopač grobova.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Gospodine Đogaj, vi ste Tužilaštvu dali dve izjave. Jednu 27. februara 2000. godine, a drugu 24. juna 2000. godine. Da li je to tačno?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: A kada ste imali sastanak sa predsedavajućim sudbenikom koga je imenovao sekretar ovog Suda, imali ste priliku da pregledate te dve izjave i potvrditi da li su one činjenično tačne.

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Časni sude, Tužilaštvo nudi na uvrštenje te dve izjave. Gospodine Đogaj, tom prilikom ste vašim izjavama dodali jedan kratak dodatak. Da li je to tačno?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Ja ne znam tačno o kom dodatku govorite.

TUŽILAC ROMANO – PITANJE: Vi ste dali još nešto više informacija tada, još jedan dodatni paragraf. Molim sudskog poslužitelja da to pokaže svedoku. Da li se sećate da ste to potpisali?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC ROMANO: Hvala. Svedok će da svedoči o sledećem. Ovaj svedok ima 38 godina. 1999. godine radio je u preduzeću za čistoću "Higijena" kao grobar. U proleće 1999. godine policija je ovog svedoka, zajedno sa još 15 drugih grobara iz preduzeće "Higijena" otpratila u Pusto Selo (Pastasel), opština Orahovac

(Rahovec). Grobari iz drugih opština takođe su im se pridružili na putu za Pusto Selo i takođe ih je pratila policija. Naređeno im je da pomažu u ekshumaciji leševa, žrtava u Pustom Selu i u ponovnom pokopavanju tih leševa na raznim lokacijama, uključujući Zrze (Xence) i Dušanovo (Dushanove), opština Prizren (Prizren). Po dolasku u Pusto Selo svedok je video prisustvo srpske vojske. Oni su već bili tamo. Policija je uputila svedoka i druge da iskopaju leševe. On procenjuje da su ukupno iskopali oko 90 leševa. Ne može da ih opiše budući da su leševi bili umotani u ćebad ili čaršave. Svedok je zajedno sa drugima odveo tela u kamionima u Prištinu (Prishtine) gde su ih ostavili pod policijskom stražom. Sledećega dana vratili su se kako bi istovarili leševe u dve garaže preko puta mrtvačnice prištinske bolnice. Policija je naredila svedoku da pomaže u ponovnom zakopavanju mrtvih. On je zakopavao leševe na groblju u Zrzu, a druge su uzeli drugi grobari i odneli u smeru Orahovca. Nekoliko dana kasnije svedok je pokupio 10 leševa iz garaže i odveo ih na groblje u Dušanovu, opština Prizren, gde su pokopani. On je takođe pomagao u pokopavanju tri druga leša iz tih garaža na groblju u Prizrenu. Sve te žrtve bile su iz Pustog Sela. 24. maja 2000. godine svedok je identifikovao jedan lokalitet van Prizrena poznat pod imenom "manevarski prostor" za istražitelje Tribunala i zatim je istražiteljima ovoga Suda ispričao sledeću priču. Oko 20.00 u aprilu 2000. godine svedok je zajedno sa drugima iz preduzeća "Higijena" otišao na streljanu gde je znao da vojska održava svoje vežbe. Po dolasku tamo video je dva buldožera i tri kamiona. Tamo je takođe bila policija, već je bilo mračno. Mislim da je to dokazni Predmet 164, tabulator 4. Tamo je video jednog čoveka obučenog u zelenu uniformu koji je iskopao dve rupe u zemlji. Kaže da je jedna imala četiri kvadratna metra i da su otprilike na dubini od dva metra bili leševi. Svedok je pomagao kad su se leševi iz te rupe ukrcavali u kamione. On kaže da se radilo o muškarcima, ženama i o sedmoro ili osmoro dece. Procenjuje da je iz te jedne rupe iskopano 80 ili 90 leševa. Kaže da je rupa bila četiri metra duboka. Svedok kaže da su ta tela stavljena u belo-crveni kamion, hladnjaču, "Mercedes" (Mercedes) 19\21. Kaže da je video kako ljudi u maskirnim uniformama iz jedne druge rupe iskopavaju druge leševe i takođe

ih toware u sličnu hladnjaču. Te iste večeri je radio na streljani i naređeno mu je da ode na deponiju đubreta na putu za Suvu Reku (Suhareke). Tamo je bila jedna druga hladnjača i zajedno sa drugim grobarima kaže da su videli isti buldožer kao i onaj na streljani. Ova rupa bila je oko dva kvadratna metra i tri metra duboka. Na otprilike metar i po video je još leševa muškaraca i žena. Svedok je pomagao u ekshumiranju otprilike 20 leševa koji su utovareni u kamion-hladnjaču. To je sve.

SUDIJA MEJ: Hvala. Izvolite, gospodine Miloševiću.

TUŽILAC ROMANO: Samo trenutak. Molim vas dokazni broj.

SUDIJA MEJ: Molim dokazni broj.

sekretar: To će da bude dokazni predmet Tužilaštva 239 za original i dokazni Predmet 239(A) za redigovanu verziju.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste zaposleni kao grobar u preduzeću "Higijana" u Prizrenu. Koje godine ste došli u to preduzeće?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Posle rata.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A gde ste radili pre toga?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Radio sam za to isto preduzeće u Prizrenu, za preduzeće "Voćar" u Prizrenu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A koji posao ste obavljali tamo?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Čistio sam ulice.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači vaše zanimanje je bilo čistač ulica, a posle rata grobar. Tako razumem.

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li ste pohađali kakvu školu?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Ne, nisam obrazovan. Imam samo pet razreda osnovne škole.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Samo da prođemo kratko kroz vašu izjavu pa ću vam onda postaviti neka pitanja. Na prvoj strani vi govorite da ste sa nekim od šefova u tom preduzeću, po imenu "Buda", išli u selo da pokupite tela u proleće 1999. godine i da je sin direktora preduzeća, Mirko, bio jedan od policajaca u vašoj pratnji. Ne znate kako se preziva. Znete sina, znete da se zove Mirko, ne znate ime svog direktora. Znete kako vam se zove direktor preduzeća?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Zove se Mirko. Direktor preduzeća se zove Jova.

SUDIJA MEJ: Samo trenutak. U transkriptu treba da stoji da je to bilo u proleće 1999. godine, a ne 1990. godine kao što sada piše. Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kažete na trećoj strani, tamo gde ste iskopavali ne znate da li su bili na groblju grobovi, ne znate da li je bila kakva džamija, niste videli džamiju i minaret i tako dalje. Zašto naglašavate to? Da li vas je to istražitelj pitao da li je bilo na groblju, da li je bila džamija, da li je bio minaret i tako dalje, pa zato to odgovarate ili samo sad to objašnjavate da ne znate da li je bilo na groblju, ne znate da li je bila džamija i tako dalje?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: U Pusto Selo gde smo otišli, prvo i prvo, otišli smo tamo da pokupimo leševe. Išli smo tamo sa jednim rovokopačem, ali se on pokvario na putu za tamo. I onda, nekoliko dana kasnije došao je taj isti policajac, razgovarao sa našim direktorom u njegovoj kancelariji i našem direktoru dao naređenje. Dao nam je jedan automobil i onda smo otišli u Pusto Selo. I kad smo išli tamo prema Orahovcu, tamo su nas primili Srbi,

vojska i policija, a tamo su bili i neki radnici iz opštine Orahovac. Kad smo tamo stigli, dali su nam naređenje da što je moguće brže uklonimo leševe i mi smo što smo brže mogli te leševe i uklonili. Leševe smo odvezli u mrtvačnicu u Prizrenu...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja vas pitam, ja vas pitam drugo. Ja vas pitam zašto objašnjavate da ne znate da li je bilo na groblju i ne znate da li je bilo džamije?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Nisam video džamiju. Srpska policija nam je naredila da što brže uklonimo leševe.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Znači zbog te brzine niste videli džamiju. Onda kažete da ste videli drvene oznake sa brojevima pored svih grobova. Ne sećate se najvećeg broja. Da li se sećate bilo kog broja?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Da, sećam se.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A koje ste brojeve zapamtili?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Brojevi su išli do 90.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači ipak se sećate najvećeg broja.

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Ja sam te brojeve video na kraju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Taj Mirko koga pominjete, bio je policajac. Kažete: "Tamo su bili Mirko i drugi policajci. Ne znam šta su tamo radili. Mirko je slikao sva tela koja su iskopana", je l' tako? To ste rekli. Slikao sva tela. I onda su neke izbeglice na sve vreće sa telima stavljale bele nalepnice na kojima su bili ispisani brojevi, je l' tako?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Izbeglice su stavljale brojeve na leševe. Nakon što bi broj bio stavljen, onda bi fotografisali. Glavni je tamo bio Buda, a bili su još i Jova i Mirko, a policajce nisam poznavao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Kažete da ste odneli u mrtvačnicu u Prištini i evo ovde piše na četvrtoj strani: "Stražar u mrtvačnici u Prištini rekao nam je da je sud tražio od policije u Prizrenu da pregleda tela. U Prizrenu nije bilo nikoga ko bi obavio obdukciju. Koliko mi je poznato, doktor Hidajet (Hidajet) je samo pregledao rane na telima. Nikad nije obavljao obdukciju. Nije pregledao tela iz Pustog Sela" i tako dalje. Znači, ovi su leševi odneti u mrtvačnicu, slikala ih policija i odneti da bi se izvršila obdukcija, je l' tako?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Oni nisu obavljali obdukcije u mrtvačnici u Prizrenu, iako obdukcije meni baš nisu jako poznate. Ne znam tu reč. Oni su ih odvezli direktno u Prištinu gde su obavili tu obdukciju i nema sumnje da je to obavio doktor Hidajet, iako ja nisam bio tamo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Govorite, znači, o slikanju tih mrtvih, o transportu u mrtvačnicu, o tome da je sud u Prizrenu tražio da se izvrši obdukcija i tako dalje. Dalje, na strani 5 da tri neka zakopana na gradskom groblju u Prizrenu, koja ste takođe ekshumirali, bila su ugljenisana. Jesu li to žrtve bombardovanja, ti što su bili ugljenisani ili da li ste imali predstavu kako su ti ljudi stradali?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Nismo imali nikavu predstavu kako su ti ljudi stradali. Ova tela su došla iz Pustog Sela. Groblja u Pustom Selu su bila prepuna civila, starijih ljudi, ljudi bez, kako da kažem, bez ikakvih problema sa policijom, ali su odvedeni, maltretirani i ko zna šta još.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Čekajte, molim vas. Ja vas pitam za ovo o čemu vi svedočite. Pitam vas za ova ugljenisana tela koja ste otkopali. Citirao sam vam vašu izjavu. Da li ste išta saznali o tome od čega su ti ljudi stradali?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Ne znam ko ih je ubio. Nas su poslali samo da ih dovedemo. Nisam video ko ih je ubio, iako je dobro poznato ko ih je ubio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da se ne zadržavamo dalje na tome. Možete li preciznije da odredite dan i mesec 1999. godine, ovo što kažete u proleće 1999. godine ste išli i vozili u Prištinu u mrtvačnicu, ekshumacija, obdukcije, fotografisanje i tako dalje. Kad je to bilo?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Ne sećam se tačnog datuma zato što sam neobrazovan. Nekad smo radili, nekad nismo. Jedino to znam. Mi smo bili prisiljeni da to radimo i ja se ne sećam datuma i vremena.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A to znači da vi niste u to vreme bili grobar, je l' tako? U to vreme 1999. godine u proleće, nego ste bili čistač u preduzeću, ovom drugom.

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Da, bio sam čistač, ali tada su čak i čistači bili prisiljeni da rade te poslove. Bili smo prisiljeni od strane policije i vojske da to radimo. Bili smo kao njihovo oruđe, zato što su tela bila u stanju raspadanja, bio je jedan užasan miris i nedelje i nedelje su nam bile potrebne da se oporavimo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a recite mi u blizini kog mesta ili u kom mestu se nalazilo to groblje sa koga ste iskopali 90 tela i onda prenosili u mrtvačnicu u Prištini i slikali i nosili na obdukciju i tako dalje? Gde je to bilo?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Groblje je bilo u selu Pusto Selo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, kažete da... Znači to je u Pustom Selu. Kažete da je škola bila oko 300 metara od groblja, je l' tačno?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa je l' to znači da ste vi iskopavali grobove blizu centra sela?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Bio je to centar sela zato što je u blizini bila škola, a u blizini je bilo jedno prikladno mesto i neko polje gde su ta tela sahranjivana, jedno po jedno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa da li je selo, pošto je selo, da li je bilo drugih seljana koji su prisustvovali tom otkopavanju?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Ne. Bili smo samo mi radnici i vojnici i policija.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A koliko ste grobova vi lično otkopali?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Rekao sam da ja lično nisam vršio iskopavanje. Bili su tu radnici koji su vršili ekshumaciju, a mi smo ih prevozili kamionima. Neki radnici su bili na tom mestu, a neki su bili na drugom mestu, a neki su bili tu samo da bi otkopavali tela i dovezili ih do kamiona.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, šta je bio vaš posao onda? Vi niste vozili kamion, je l' tako?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta je onda bio vaš posao? Niste otkopavali, niste vozili. Vi ste onda iznosili i unosili. Šta ste radili?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Ja sam ih nosio kada su ih radnici izvadili iz groba. Ostavljali su ih na polju, a onda smo moje kolege i ja uzimali leševe s polja i unosili ih u kamione.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kažete u toj operaciji koju ste vi radili da se ne sećate broja, a na osnovu čega onda tvrdite da ste ekshumirali 90 tela?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Kada sam posle rata sa istražiteljima ovog Suda otišao tamo, video sam 90 rupa koje su bile iskopa-
ne i tako se, u stvari, taj broj pojavio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači vi o broju 90 ne svedočite iz vremena kada ste prenosili ta tela u mrtvačnicu, nego kad ste sa istražiteljem Tribunala išli na to mesto da ga nađete i tada ste prebrojali rupe. Posle rata, je l' tako?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Šta ste rekli? Nisam razumeo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Rekao sam da ste ovaj broj ustanovili posle rata, dakle kad ste išli sa istražiteljem Tribunala.

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sada objasnite kakav je bio taj postupak stavljanja u vreće kada ste vadili tela. Kažete da je policajac slikao svako telo foto aparatom i onda stavljali u vreće. Kako se to odvijalo?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Radnici su vadili tela i onda bi namestili da se vidi lice, a onda bi neko iz policije fotografisao ta nepoznata, neidentifikovana lica, a onda bi ih drugi radnici stavljali u posebne vreće i onda smo ih nosili u kamione.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I tu su stavljane etikete sa brojem pod kojim je napravljena fotografija, pretpostavljam ili šta je... Šta je pisalo na tim etiketama, na tim nalepnicama?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Na fotografijama su bili brojevi, ali i telima su određivani brojevi kada bi ih ekshumirali. Ne znam da li me razumete.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ne baš najbolje, ali da idemo dalje. A u kakvom su stanju bila ta tela koja su stavljana u vreće?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Bila su u prilično jadnom stanju i smrdela su. Mislim da možete da zamislite kako je to kada se prilazi lešu u raspadanju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Jesu tela bila u istom stanju, sva?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Nisam mogao da vidim. Možda su neka tela imala odsečene udove, ali su ih radnici tovarili u vreće što su brže mogli i nosili ih u kamion.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je još nešto od podataka osim fotografija uzimano pre stavljanja u vreće? Da li je pravljen neki zapisnik? Da li je... Da li su zapisivani neki podaci, osim što je vršeno fotografisanje i stavljanje u vreće?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Onda navodite da ste stavili u dva kamiona i prevezli ih u bolnicu u Prizren, je l' tačno?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Posle bolnice u Prizrenu nosili ste ih u bolnicu u Prištinu, je l? Ili su ta tela ostala u bolnici u Prizrenu.

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Već sam rekao da smo prvo leševe iz Pustog Sela odneli u mrtvačnicu u Prizrenu, a ona su tamo bila nekoliko dana, a onda smo ih u toku nekoliko dana prenosili u Prištinu gde je izvršena obdukcija. Onda smo ih raznosili po raznim selima gde su obavljene sahrane. To sam već rekao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li to znači da tamo kad ste ih razvozili po raznim selima, da je za vreme te obdukcije izvršena i identifikacija tih tela, da bi se ustanovilo o kojim se ljudima radi?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Ja ne znam. Ima drugih koji znaju to mnogo bolje. Mi smo samo radnici koji su ekshumirali tela i dovezli ih u mrtvačnicu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kažete da ste ih vozili po raznim selima. Da li ste kad ste ih odvezli u razna sela tamo predavali članovima njihovih porodica ili kome?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Ne. Tamo nije bilo rođaka, ali neka tela iz Pustog Sela su upućena u Orahovac, neka su ostala u Zrzama, neka su ostala u Dušanovu i na kraju su u gradskoj mrtvačnici u Prizrenu ostala samo tri tela.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Jesu to ta tri što su kasnije sahranjena na groblju, što ste rekli da su ugljenisana?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Govorite na strani 4 da ste neka ista tela vratili u Prizren i da vam je rečeno da ih stavite na drugo mesto da se ne bi pomešala sa drugim telima. Je l' to tačno?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Šta ste rekli? Nisam razumeo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Naveli ste na strani 4 da ste neka ista tela vratili u Prizren i da vam je rečeno da ih stavite na drugo mesto, da se ne bi pomešala sa drugim telima. Je l' to tačno?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste vi vraćali tela na kojima je izvršena obdukcija ponovo u bolnicu u Prizren ili ste ih samo nosili po ovim raznim selima?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Već sam rekao, kada su obavljene obdukcije tela u Prištini, dovezli smo ih u mrtvačnicu u Prizrenu i onda razvezli po selima. Poslali smo ih u sela.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Molim vas, rekli ste da nije tačno ovo šta sam vam citirao. Ovde piše na četvrtoj strani, prvi, drugi, treći, četvrti, peti, šesti pasus... Samo dve rečenice ima. Druga glasi: "Rekli su nam da ih stavimo na mesto odvojeno od drugih tela da ih ne bismo pomešali? Da li to znači da su ta tela već bila prošla proces obdukcije da ih ne biste pomešali ili je bio neki drugi razlog?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Tela su bila u stanju potpunog raspadanja, a tri leša koja su sahranjena na prizrenskom groblju su ostala kad ih je kamion doveo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Vi navodite u vašoj izjavi da su sva tela bila u vrećama i da niste videli nikakvu odeću ili druge stvari. Je l' to tačno?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Evo vam dva pasusa niže, kaže: "Sva su tela bila u vrećama. Sve vreće s telima bile su zatvore-

ne. Nikad nisam video nikakvu odeću ili druge stvari preminulih". To piše kod vas u izjavi, pa vas samo pitam je li to tačno. Vi kažete nije, pa ne znam šta da mislim. Ne mogu da ustanovim o čemu se radi.

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Šta ste rekli? Molim vas ponovite. Nisam shvatio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa pitao sam je li tačno ovo šta ste napisali u vašoj izjavi. Jeste vi pisali ovu izjavu? Jeste vi pisali ovu izjavu?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Onda, napisali ste u izjavi: "Sve vreće s telima bile su zatvorene. Nikad nisam video nikakvu odeću ili druge stvari preminulih". Jeste vi to napisali?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ne znate o kakvim telima se radi u vrećama, u tim zatvorenim vrećama?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Video sam ih.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, jeste to onda, znači, otvarali vreće pa ste gledali ili kažete vreće su bile zatvorene i niste videli ništa drugo?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: U prištinskoj mrtvačnici, kada su pripremali leševe, mogao sam, neke su vreće bile poderane, tako da sam video leševe.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U redu. Sad mi dajete objašnjenje. A na istoj strani spominjete doktora Hidajeta i kažete: "Koliko mi je poznato, doktor Hidajet je samo pregledao rane". Da li vi lično poznajete doktora Hidajeta?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Znam doktora Hidajeta. Poznajem ga kao doktora, ali nemam s njim nikakvu drugu vezu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, a da li ste prisustvovali tom pregledu koji je on izvršio?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Doktor Hidajet nije vršio obdukcije na leševima iz Pustog Sela.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ako niste prisustvovali pregledu, na osnovu čega tvrdite da nije vršena obdukcija kad niste prisutni, jer na četvrtoj strani kažete: "Kad smo stigli u mrtvačnicu u bolnici u Prištini, istovarili smo tela. Rekli su nam da idemo i da se vratimo za nekoliko sati".

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Mi smo ih istovarili i utovarili, zato što je u prištinskoj bolnici bilo Srba koji nisu hteli da prljaju ruke leševima koji su u stanju raspadanja, tako da smo onda mi to uradili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, vi ste bili nekakva grupa mobilisana da radi taj posao, koliko ja razumem. Molim vas objasnite mi ovo. Na petoj strani u prvom pasusu kažete: "Tela su već bila u fazi raspadanja. Nikad nisam video nijedno lice. Čak i da sam video lica, ne bih bio u stanju da ih prepoznam zbog ovoga šta sam rekao". E pitanje mi glasi: kako su bila u stanju raspadanja kad kažete da su bila u vrećama i da su vreće bile zatvorene?

SUDIJA MEJ: On je već rekao da je video neke leševe kada su vreće bile otvorene u mrtvačnici, tako da je on odgovorio na to pitanje. Gospodine Miloševiću, samo dozvolite da vas podsetim da postoji još jedan deo njegovog svedočenja o ekshumacijama na streljani, a isto tako ste već potrošili 35 minuta ili tako nešto, a možda još i više od toga.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Nadam se da ću da dođem i na to, imam ta pitanja za njega. Onda moram da preskočim. Molim vas samo kratko odgovorite mi na ovo pitanje: vi kažete u ovom pasusu na petoj strani kada govorite o ugljenisanim telima, znači o tri ugljenisana tela, govorite da su to bili stariji ljudi i da su bili civili. Možete li da objasnite na osnovu čega ste to izvukli

tako precizne zaključke da se radi o starijim ljudima i civilima na ugljenisanim telima?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Da, mogli su se videti delovi odeće, brkovi i deo kostiju, koštane građe koja nije bila ugljenisana. Znači mogli smo da vidimo brkove, deo odeće, odeća je još uvek bila vidljiva. I moglo se videti na osnovu lica da se radi o starijoj osobi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači vi ste zaključivali na osnovu koštanje građe da li se radi o starijima ili o mlađima. Da li vi imate za to bilo kakvu kvalifikaciju, s obzirom da kažete da ste završili pola osnovne škole?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Nisam razumeo šta ste rekli.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, onda da idem na sledeće pitanje, jer mi ne vredi da vas pitam takva pitanja, očigledno. Na strani 5 u šestom pasusu navodite da ste utovarili dva, tri dana kasnije između 45 i 65 tela. Ne čini li vam se za taj broj prilično velika razlika, je l' 45 ili 65. Koliko ste vi utovarili? Jeste utovarili 45 ili 65 ili... Pravite razliku od čitavih 20 ljudi u svom iskazu, na ovom broju.

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Sećam se kad sam dao svoju izjavu da sam rekao na početku da nisam obrazovan čovek, tako da nisam mogao da znam koliko je leševa utovareno u kamione. Srpska armija i policija su nam rekli da što pre uklonimo tela i da ih prebacimo u mrtvačnicu u Prizrenu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Međutim na strani pet, pretposlednji pasus, vi navodite da je forenzički tim ekshumirao ta tela i da je otvoreno samo 15 grobova. Šta je sa ostalim telima i grobovima?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Gde mislite?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim? Nisam razumeo šta kažete?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Nisam ni ja razumeo šta ste vi rekli. Na šta mislite? O čemu govorite?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pokazali ste grobove i tako dalje, sve u vrećema. Videli ste da je otvoreno 15 grobova. Vi to verovatno govorite ovom istražitelju, 15 grobova. Znači gde je razlika ova između 45 i 65 o kojoj govorite, ako ste otvorili 15 grobova? To šta ste naknadno pokazivali...

SUDIJA MEJ: Ne pratim vas. Nije mi jasno to pitanje. Meni se čini da vi pretpostavljate da je bio princip jedan leš - jedan grob. Međutim, ja sam iz iskaza shvatio da se radilo o masovnim grobnicama. Naravno, možda nisam u pravu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Jesu to bili pojedinačni grobovi koji su ovde citirani ili grobovi za više ljudi? Je l' svako telo bilo posebno sahranjeno?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Bio je jedan grob za jedno telo. Znači tela su sahranjena pojedinačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A ne masovne grobnice, mada izgleda da se taj izraz više ovde prima. Dalje vi na istoj strani navodite da niste prevozili tela iz garaže do Suve Reke. To vam je strana 6, pasus 8. Pa opet u pasusima 7 i 8 govorite da ste tela prevozili do Suve Reke. Šta je tačno? Je l' niste tela prevozili ili ste prevozili tela do Suve Reke?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Ne, nismo poslali nijedan leš u Suvu Reku. Poslali smo ih u Orahovac, Zrze, Dušanovo i Prizren. Nijedan leš nismo poslali u Suvu Reku.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Evo čitam vam treći pasus odozdo na strani 6: "Pitate me da li sam prebacio neka tela iz garaže do Suve Reke. Nisam to uradio niti znam da je bilo ko drugi prebacio tela iz garaže do Suve Reke".

prevodioci: Molimo da čitate sporije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U redu. Sporije... "Međutim, Šefki (Shefki), Dževdžet (Xhevdet) i ja smo prebacili šest ili sedam tela do jednog mesta u blizini autobuske stanice u Suvoj Reci". Prema tome, jeste li ili niste prevozili u Suvu Reku? I jedno i drugo piše u vašoj izjavi.

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Ne, nisam radio tog dana.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovo šta ste napisali u izjavi, znači, je neko drugi napisao.

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Ja sam dao izjavu i rekao sam šta sam uradio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Na strani 7 u prvom pasusu pominjete masakr u Pustom Selu. O kakvom je masakru reč? Da li vi znate za neki masakr u Pustom Selu?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Nije bilo masakra, ali tamo je bilo 90 grobova u blizini mesta gde se ranije desio masakr.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A o kakvom masakru govorite? Šta vi znate o tom masakru?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Video sam ljude koji su ubijeni.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa koje nacionalnosti su bili ljudi koje ste vi prevozili i koje je policija slikala, lepila nalepnice i slala na obdukciju? Koje su oni bili nacionalnosti?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ne znate?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Period koji vi opisujete u svojoj izjavi je bilo vreme NATO agresije. Je l' to tačno ili ne?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Šta ste rekli?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Rekao sam: period koji vi opisujete u svojoj izjavi, to je vreme NATO agresije. NATO... Kad je

NATO bombardovao Jugoslaviju i Kosovo, naravno u Jugoslaviji, je l' to to vreme?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: To je bilo kada je Jugoslavija bombardovana.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a da li je...

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, moram da vam kažem da imate još manje od pet minuta na raspolaganju, ako želite da postavljate neka pitanja o iskazu ovog svedoka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, želim. Želim da mu postavim još samo jedno pitanje. Da li je bilo među poginulima, o kojima vi govorite, žrtava od bombardovanja? Da li je bilo žrtava od bombardovanja?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Ja nisam video nijednu žrtvu bombardovanja. Ja znam da je bilo bombardovanja od strane NATO-a, ali ja nisam video nijednu žrtvu toga, a pogotovo ne kad sam bio na groblju. Bilo je srpskih napada. Toga je bilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je to tačno da ste vi prevozili žrtve od NATO bombardovanja u bolnicu radi identifikacije i obdukcije i zbog utvrđivanja uzroka smrti preminulih?

SUDIJA MEJ: A šta vi kažete, kada se to dogodilo?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Mene pitate?

SUDIJA MEJ: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa on tvrdi da se to događalo u proleće 1999. godine. Kao što znate, proleće počinje krajem marta, a završava se krajem juna. Dakle, celo proleće je bilo bombardovanje NATO, a on govori o proleću. Ja sugeriram, dakle, ono što on tvrdi...

SUDIJA MEJ: Dozvolite mi da vas prekinem, kako bismo to razjasnili. Znači vi sada iznosite tvrdnju da su leševi iz Pustog Sela pri čijem iskopavanju je on pomagao, kao i pri njihovom odvoženju u Prizren, su žrtve ili možda mogu da bude žrtve bombardovanja NATO-a. Da li je to vaša tvrdnja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja ga pitam da li je sahranjivao i nosio leševe koji su poginuli u bombardovanju. To je moje pitanje, gospodine Mej, koje ste čuli vrlo jasno...

SUDIJA MEJ: Pa nije bilo baš tako jasno.

SUDIJA KVN: Gospodine Đogaj, rekli ste da se ne sećate koji je tačno bio datum kada ste vi pomagali pri toj ekshumaciji. Da li je to tačno? Znači to je bilo negde u proleće 1999. godine?

SVEDOK ĐOGAJ: Da. Tako je.

SUDIJA KVN: Međutim u ovom dodatku koji su vam pokazali na početku svedočenja, vi kažete: "Ta izjava se odnosi na razdoblje u aprilu ili maju 1999. godine kada mi je policija naredila da pomazem pri iskopavanju leševa". Kako ste se to setili da se radilo o aprilu ili maju? Da li je to tačno? Da li je to bilo u aprilu ili maju 1999. godine?

SVEDOK ĐOGAJ: Sećam se da je to bio maj, možda kraj aprila. Sećam se, otprilike, meseca, ali ne znam tačno.

SUDIJA KVN: Hvala.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dali ste dve izjave. Jednu ste dali 27. februara i 27. marta 2000. godine. Drugu ste dali juna, znači negde posle tri meseca. U drugoj izjavi govorite o nekim iskopavanjima leševa sa strelišta i ubacivanje u hladnjaču. Pošto je to krupan, ovako, događaj, kako to niste pomenuli u prvoj izjavi da ste se time bavili? Kad je to bilo? Čuo sam drugu stranu kako

je objašnjavala da je reč bila o aprilu 2000. godine. Je l' to bilo u aprilu 2000. godine kao što je ona rekla ili u neko drugo vreme?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Da, to je tačno. Možda postoji greška. Ja sam to rekao u to vreme, ali je možda došlo do greške. Streljana je bila kasnije, ali je to možda bilo i nešto ranije nego što sam rekao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a sad vas pitam za ovu drugu izjavu. Za ovu drugu izjavu. Zašto sve to šta kažete u drugoj izjavi, što je potpuno novo u odnosu na celu izjavu koju ste davali od 27. februara do 1. marta 2000. godine u Prizrenu, ništa od toga niste pomenuli, nego tek 24. juna 2000. godine objašnjavate nekakva iskopavanja i hladnjaču i tako dalje? Kad je to bilo? Kad se taj događaj desio?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Mislim da sam vam već na početku rekao da se ne sećam tačnih datuma. Oni su nas u sred noći poslali da tamo radimo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa dobro recite mi jeste li onda već radili kao grobar kad ste ovo drugo šta govorite u drugoj izjavi, radili ili niste? Jeste li onda već bili zaposleni kao grobar?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Ne. Radio sam za opštinske vlasti. Oni su rekli četvorici radnika koji su bili zaposleni tamo da to obavimo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Recite mi onda kada je to bilo. Ne pitam vas da li je bio dan ili noć, nego koji je mesec to bio?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Mogao je to biti april, april.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači vi ste, kad ste išli u Pusto Šelo, kad ste išli u Prizren, Prištinu i sve ovo šta ste dali u prvoj izjavi, samo ste zaboravili da ispričate ovo šta ste dali u drugoj izjavi posle tri meseca, je l' tako?

SUDIJA MEJ: Moram ovo bolje da shvatim. Gospođice Romano (Romano), možda biste vi mogli da nam pomognete. Izjave koje ja ovde imam, izjave ovog svedoka nose datum februar ili mart 2000. godine...

prevodioci: Sudija nije uključio mikrofona.

SUDIJA MEJ: Sledeća je jun 2000. godine.

TUŽILAC ROMANO: Da, to je tačno. Prva je 27. februara, druga je 24. juna.

SUDIJA MEJ: Ali ja ne shvatam šta to onda govori optuženi. Šta on pokušava da kaže?

TUŽILAC ROMANO: Ni Tužilaštvo to ne shvata.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, možete da postavite još dva pitanja. Imali ste gotovo jedan sat sa ovim svedokom, a to je više od uobičajenog vremena.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Da razjasnimo nešto. Gospođica Romano je u ovom svom uvodnom izlaganju za ovu... Za događaje opisane u drugoj izjavi rekla da se to dogodilo u aprilu 2000. godine. Možda će ona sada da kaže da je napravila lapsus, ali ona je tako rekla. To možeta verovatno da vidite i u transkriptu, a on opisuje šta se dogodilo u aprilu 2000. godine...

SUDIJA MEJ: Dobro. Da, on je u izjavi iz juna 2000. godine opisao događaje koji su se dogodili u aprilu ili maju 2000. godine. Zato sam rekao da ne razumem ono o čemu vi govorite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Zato kažem u aprilu 2000. godine, gospodine Mej, nije bilo nikakvih srpskih vlasti ni srpske policije na Kosovu. Od juna 1999. godine nema ni srpskih vlasti ni srpske policije na Kosovu. O tome se radi, gospodine Mej.

SUDIJA MEJ: Dobro. Gospodine, izneta je tvrdnja da na Kosovu nije bilo srpskih policajaca u to vreme. Gospodine Đogaj, možete li da nam pomognete u vezi s tim?

SVEDOK ĐOGAJ: Policija i srpska vojska su tada bile tamo.

TUŽILAC ROMANO: Časni Sude, bojim se da ja sad ne shvatam o čemu se radi. Događaj se odnosi na 1999. godinu, na april 1999. godine. Svedok svedoči o događajima iz aprila i maja 1999. godine.

SUDIJA MEJ: Mislite na streljanu?

TUŽILAC ROMANO: Da.

SUDIJA MEJ: Ali ja sam shvatio da se to dešavalo 2000. godine.

TUŽILAC ROMANO: Samo na streljani, ali prvi su u aprilu 1999. godine.

SUDIJA MEJ: Radi se o dva događaja. Prvi u proleće 1999. godine u Pustom Selu, a drugi događaj godinu dana kasnije na streljani. Ako nisam u pravu, ispravite me.

TUŽILAC ROMANO: Časni Sude, vi ste u pravu. Međutim, kada on govori o policiji...

SUDIJA MEJ: Pretpostavljam 2000. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: A da li smo rasčistili kad se ovaj drugi događaj dogadao, 2000. ili 1999. godine?

SUDIJA MEJ: On vam je rekao da je to bilo 2000. godine. Idemo dalje.

SVEDOK ĐOGAJ: To stoji u mojoj izjavi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Molim vas, prema tome ako se to događalo, to šta on tvrdi da se događalo u aprilu 2000. godine, to mene uopšte ne zanima, jer u aprilu 2000. godine nije bilo nikakvih srpskih snaga ni vlasti na Kosovu.

SUDIJA MEJ: Dobro. U redu. Čuli smo ono šta ste vi rekli. Čuli smo njegov iskaz. Gospodine Tapušковиću, ako imate pitanja, budite brzi, molim vas, jer imamo još samo šest minuta.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Zaista ću da se trudim, ali postoje tri bitne razlike između iskaza... Prvog i drugog iskaza, tri vrlo važne stvari. Strana 3, drugi pasus odozdo: u prvom iskazu, gospodine Đogaj, vi ste rekli ovo šta vam je već pročitano, da niste videli uopšte kako su izgledala tela kad su bila iskopana iz grobova. Da niste videli kako... Drugi pasus odozdo engleske verzije i strana 4, pasus 2 odozdo engleske verzije: "Kad su tela vraćena u vreću, sve vreće sa telima su bile zatvorene. Nikad nisam video nikakvu odeću". To ste rekli u prvoj izjavi. Da li se sećate?

SUDIJA MEJ: Gospodine Tapušковиć, optuženi je to već rekao i to ponavljanje nam nije ni od kakve pomoći.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Da, znam, časne sudije, ali pomoći će. Molim vas, časne sudije, uporedite to sa drugom izjavom, strana 3, paragraf 6: "Sva tela bila su obučena u civilnu odeću." Kako bi ovo svedok objasnio?

SUDIJA MEJ: Da li on govori o istom incidentu? Ovde imamo dve izjave i sasvim je moguće da svedok govori o drugom incidentu. Izvolite, gospođice Romano.

TUŽILAC ROMANO: Želim da naglasim da je u rezimeu načinjena jedna greška i verovatno je to dovelo do zabune. U maju 2000. godine, on zajedno sa istražiteljima Tužilaštva posećuje mesto zločina, ali sami događaji su se dogodili u aprilu 1999. Na to sam želela da uputim. Svi događaji su se desili 1999. godine, i prvi i drugi.

SUDIJA MEJ: U redu. Izvolite, gospodine Tapušević.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: U ovom slučaju, časne sudije...

SUDIJA MEJ: Dozvolimo gospodinu...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja bih da uložim prigovor.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Časne sudije, na strani 5, paragraf 4 u engleskoj verziji, doslovno se kaže: "Pitate me da li sam video spaljeno selo ili mlade ljude među mrtvima." Na to on odgovara: "Oni koje sam ja video bili su stariji." To je on rekao u prvoj izjavi. U drugoj kaže da je video sedmoro ili osmoro dece. Kako to svedok objašnjava?

SUDIJA MEJ: Da. Kako to objašnjavate?

SVEDOK ĐOGAJ – ODGOVOR: Da. Deca su bila u streljani kada smo iskopali tela, ali u Pustom Selu nije bilo dece. To jest, deca su bila u streljani u Prizrenu.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: I moja treća zamerka, čanse sudije: u prvoj izjavi on kaže da su tela koja su prethodno bila iskopana, kasnije vraćena i ponovo pokopana. A inđa u novoj izjavi pominje hladnjače. Može li da objasni da li su sva ta tela koja su prethodno bila iskopana pa ponovo pokopana zapravo ista ona tela na koja upućuje u drugoj izjavi, jer, u prvoj izjavi on kaže da su sva tela koja su bila prethodno iskopana, kasnije bila vraćena u iste grobnice?

SUDIJA MEJ: Možete li ovde da nam pomognete, gospodine Đogaj?

TUŽILAC ROMANO: Izvinite, časni Sude. Ne u iste grobnice.

SUDIJA MEJ: Samo trenutak. Dozvolite da svedok odgovori.

SVEDOK ĐOGAJ: Da.

SUDIJA MEJ: Možete li, molim vas, malo opširnije da objasnite?

SVEDOK ĐOGAJ: Sva tela su bila ubačena u vreće. Bili su u vrećama.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Da li su bili ponovo pokopani, vraćeni u grobnice?

SUDIJA MEJ: Mislim da ćemo time morati da se pozabavimo sutra.

SVEDOK ĐOGAJ: Ne.

SUDIJA MEJ: Nema svrhe da nastavljamo. Postoji neka zabuna u vezi sa ovim izjavama. Gospodine Đogaj, da li biste, molim vas, mogli da dođete i sutra, kada ćemo sve ovo da razjasnimo. Da. Sada prekidamo. Nastavljamo sutra u 9.00. Gospodine Đogaj, molim vas da zapamtite da tokom prekida ne smete ni sa kim da razgovarate o svojim dokazima. Gospodine Miloševiću, govorićemo o ovome sutra.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: U redu, ali ja imam jednu primedbu koja ne može da sačeka. Samo jednu.

SUDIJA MEJ: O čemu je reč?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Želim da razjasnim jedno pitanje. Molim vas, gospodine Đogaj, događaj koji se tiče ekshumacije u streljani dogodio se 2000. godine, je li tako?

SUDIJA MEJ: Koji događaj?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Događaj koji on opisuje u svojoj drugoj izjavi, a tiče se iskopavanja tela u streljani i hladnjača. To se dogodilo 2000. godine, zar ne?

SUDIJA MEJ: Ovako ćemo: sada ćemo da završimo za danas. Gospodine Đogaj, nema potrebe da odgovarate na to pitanje. Nikako ne možemo da nastavimo na ovaj način. Stvar mora da se razjasni i Sud mora da razjasni šta se dogodilo. Stalna vraćanja na prvu i drugu izjavu...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ovo će mnogo toga da razjasni, gospodine Mej.

SUDIJA MEJ: Nemojte da me prekidate. Nastavićemo sutra. Gospođice Romano, imamo problem sa ovim izjavama koje nisu jasne i to stvara zabunu.

TUŽILAC ROMANO: Slažem se, časni Sude i jedino što Tužilaštvo može da kaže jeste da drugu izjavu, a ponekad i treću, uzimamo upravo da bismo razjasnili stvar. To je naš pokušaj da na najbolji mogući način razjasnimo stvari.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Baš zato je sve jasno.

SUDIJA MEJ: Treba da vas podsetim i podsećam vas, gospodine Miloševiću, da ćete da dobijete priliku za unakrsno ispitivanje i za to ćete da dobijete kratko vreme, a da bi se razjasnila ova zabuna. U redu, nastavljamo sutra u 9.00.